

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Ústav dějin křesťanského umění
Dějiny Evropské kultury

Martina Hůlková

**Malíř a sběratel Miloš Malina a jeho
pozůstalost ve Středočeském muzeu
v Roztokách**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Milan Pech, PhD.

Praha 2015

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze 1.6.2015

Martina Hůlková

Bibliografická citace

Malíř a sběratel Miloš Malina a jeho pozůstalost ve Středočeském muzeu v Roztokách [rukopis]: bakalářská práce/ Martina Hůlková; vedoucí práce Milan Pech. – Praha, 2015. – 85 s.

Anotace

Bakalářská práce představuje málo známého umělce a sběratele Miloše Malinu, který je výjimečný v tom, jak obě vášně propojil ve své umělecké tvorbě. Práce se zabývá hlavně jeho odkazem uloženým ve Středočeském muzeu, kde se nachází celá jeho pozůstalost, kterou Malina, ještě za svého života, odkázal Středočeskému muzeu. Bakalářská práce je rozdělena do tří částí, které představí jak samotného umělce, tak i jeho pozůstalost. V závěru pojednává o Malinově tvorbě. První část se zabývá jeho životem, studiem a zaměstnáním. Dále se věnuje jeho uměleckému stylu, ve kterém nebyl nijak vyhraněn, avšak ovlivněn byl třeba některými uměleckými přáteli jako byli: Filla (inspirace jeho kubistickou malbou), Špála (stejně zaujetí pro modrou barvu), ze zahraničních umělců pak Cézanne (od něj využil pro svá zátiší jablka). Velkou inspirací byly ženy, které ho obklopovaly celý život. Se zaměřením na to proč a podle čeho si je vybíral a také co mu na nich přišlo zajímavé. V druhé části se nastíní, jak se celý odkaz dostal do Středočeského muzea. Uvede se i to, jak byla pozůstalost tematicky rozdělena a uložena do jednotlivých depozitářů. V závěru se konstatuje, jak se v jeho uměleckých dílech prolínala i sběratelská vášeň.

Klíčová slova

Miloš Malina, Středočeské muzeum, UMPRUM, SVÚ Mánes, sběratelství, zátiší, akt, kubismus, fotografie.

Abstract

The Bachelor's thesis introduces a less-known artist and collector Miloš Malina, who is exceptional for combining both his passions in his artistic creations. The work deals mainly with the reference stored in the Central Bohemian Museum, where is his entire

heritage, which Malina has left to the Museum still during his lifetime. The thesis is divided into three parts, which present the artist himself and his estate. At the end of the thesis I focus on Malina's work. The first part presents his life, studies and employment. It is also concerned with his ambiguous artistic style, which was influenced by some friends artists as Filla (Malina was inspired by his Cubist paintings), Špála (the same preoccupation with the blue colour), even foreign artists as Cézanne (use of apples in his still-lives). Women, who surrounded him his whole life, were a great inspiration. I focused on the why he selected some of them and what about them was interesting for him. In the second part I will show how the whole legacy got into the Central Bohemian Museum. I will also mention how the legacy was thematically divided and stored in different individual depositories. In conclusion I not only focused on his work. I also aimed to the way his work reflects his fervour for collecting.

Keywords

Miloš Malina, Central Bohemien Museum, Museum of Decorative Arts in Prague, Assotiation of Visual Arts Mánes, collecting, still life, nude, kubism, photos.

Počet znaků (včetně mezer): 119 154.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce PhDr. Milanu Pechovi, PhD., za vedení a pomoc při psaní bakalářské práce. Následně pak Středočeskému muzeu, bez kterého by tato práce nemohla vzniknout. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mě při studiu podporovali.

Obsah

Úvod.....	7
Přehled literatury.....	9
1. Miloš Malina život a rodina	11
1.2 Studium.....	16
1.3 Záliby.....	17
1.4 Malinovo umělecké vyjádření.....	19
1.5 Co se mu stalo inspirací.....	21
1.6 Ženy v Malinově životě jako inspirace jeho tvorby.....	24
1.7 Zaměstnání.....	28
1.8 Výstavy a členství ve spolcích.....	30
2. Malinova pozůstalost ve Středočeském muzeu.....	33
2.1 Pozůstalost v rámci muzea.....	36
2.2 Archiv.....	39
2.3 Fotoarchiv.....	40
2.4 Historický depozitář.....	41
2.5 Depozitář Výtvarné umění.....	42
3. Prolínání sbírky do Malinovy malířské tvorby	44
3.1 Zátíší.....	44
3.2 Kombinace portrét a zátíší.....	51
3.3 Fotografie jako inspirace pro uměleckou tvorbu.....	52
Závěr	56
Seznam použitých zkratk.....	58
Seznam literatury	59
Obrazová příloha.....	62
Seznam vyobrazení.....	81

Úvod

Ve své bakalářské práci pojednávám o Miloši Malinovi, umělci, který celý život shromáždil rozsáhlou sbírku předmětů všeho druhu, kterou odkázal Středočeskému muzeu v Roztokách u Prahy. Kromě obrazů a skic se v ní nacházejí také díla jeho uměleckých přátel (jako třeba Filla, Špála). Sběrka rovněž obsahuje předměty jeho sběratelské vášně: od drobností, šperků přes šaty, knihy a předměty denní potřeby, zajímavosti z orientu až po lidový nábytek. Sběrka je z tohoto pohledu velice pestrá. Uvedené položky byly ještě rozšířeny o jeho rodinný archiv, obsahující fotografie, dokumenty a doklady, jeho i členů rodiny.

Cílem mé práce je představit Miloše Malinu hlavně jako člověka a umělce. Z toho důvodu se na základě sbírkového fondu Středočeského muzea, jemuž celou sbírku odkázal, budu zabývat jeho uměleckým a sběratelským odkazem. Budu se věnovat několika okruhům týkajícím se tohoto umělce a jeho rodiny včetně jeho manželky Kateřiny Šuranové. Je potřeba demonstrovat Malinovo umělecké vyjádření i to, co ho při tvorbě inspirovalo, ať už jiná umělci, případně jiné motivace, jako třeba ženy. Ke konci první kapitoly zmíním i jeho výstavy a členství v různých spolcích. Dalším cílem je ukázat jeho odkaz uložený právě ve Středočeském muzeu. Nakonec jsem se zaměřila na prolínání výtvarnickovy umělecké a sběratelské činnosti prolínala v jeho díle bez ohledu na námět.

Vzhledem k tomu, že uvedený umělec není tak známý a jeho život ani práce nebyly tudíž zatím komplexněji zpracovány, musela jsem prostudovat jeho pozůstalost ve Středočeském muzeu. Bylo nezbytné projít velké množství jeho pozůstalosti a to hlavně několik desítek kرتونů s jeho dokumenty a doklady. Díky tomu, jsem jeho život mohla představit. Největší Malinův přínos pro muzeum spočívá v jeho závěti a soudním rozhodnutí o jeho pozůstalosti. Dále jsem čerpala ze vzpomínek zaměstnanců a také z vlastních postřehů. V poslední části srovnávám jeho sbírku a jeho umělecká díla.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol, které následně tematicky dělím do podkapitol. V první části se soustředím především na život Miloše Maliny, jeho rodiny, která ho od dětství umělecky formovala. Zejména musím zmínit jeho manželku Kateřinu Šuranovou, která mu byla velkou inspirací. Rovněž se zaměřuji na jeho studium, práci a působení v uměleckých školách, na skutečnosti, které ho na Akademii přivedly. Také se pokouším odhalit, jakým stylem maloval, co a kdo ho v jeho práci

inspiroval nebo ovlivnil, co se často v jeho dílech objevuje. Dalším tématem v této kapitole jsou ženy, které jeho život výrazně poznamenaly a staly se jeho nedílnou součástí. Ve druhé části si všímám skutečností, které vedly k tomu, že celá pozůstalost dostala do Středočeského muzea a současně se věnuji jejímu osudu po přestěhování z jeho ateliéru a bytu do muzea. Ukazuji její rozdělení v jeho rámci, a podrobně představuji jednotlivé depozitáře. Uvádím jaké části pozůstalosti se v nich nacházejí, i to jak se s ní pracuje v současné době. Stěžejní problematikou poslední kapitoly představuje samotná umělcova tvorba a prolínání předmětů dané sbírky v jeho tvůrčí činnosti. Pokouším se nalézt důvod, proč tyto předměty maloval a jakým způsobem.

Přehled literatury

Pro tuto práci vzhledem ke své povaze, byly hlavním zdrojem informací *archivní materiály* ze sbírky Středočeskému muzea. Ty se dostaly do muzea díky odkazu malíře Miloše Maliny, který muzeu odkázal celou svojí pozůstalost. Jedná se o dokumenty, doklady, poznámky, korespondence a jiné další materiály, které Malina za svůj život nashromáždil. Hlavním zdrojem informací z těchto materiálů byl jeho životopis, závěť a rukopis od Věry Krásné, který psala společně s Malinou. Fond není zpracován do inventáře, tudíž jsme museli projít jednotlivé kartony z celkového množství 53 kartonů.

Další literaturou byly pak jednotliviny zachycující část umělcova života. Můžeme uvést např. článek od Miroslava Vlka z roku 1999 *Miloš Malina a jeho sbírka* ve Středočeském vlastivědném sborníku, kde se můžeme dozvědět něco málo o umělcově životě a pak mnoho informací o jeho sbírce. O jeho životě a zálibách se můžeme dozvědět také v katalogu, který vyšel k výstavě po smrti umělce od autorek Tamary Čapkové a Ivany Kubečkové z roku 1993 *Miloš Malina a jeho svět*.

Informace o jeho studiu jsme čerpali z jeho životopisu a pro ověření některých informací jsme použili *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců, 1950-2001*, díl L-Mal., vydaným 2011 ve vydavatelství Chagall. Životopisná data jsem ověřovala, nebo zjišťovala také v *Encyklopedii světového malířství*, vydanou v roce 1945 Akademií. Další byl pak *Otův slovník naučný*, většina dílů a dodatků vydaných v letech 1899-1943.

Pro představení umělcova stylu, práce a výtvarného projevu jsme čerpali informace ze článku od jeho přítele historika Jaromíra Uždila, *Malíř Miloš Malina*, z roku 1990, který publikoval v časopise Svaz českých výtvarných umělců. A také z katalogu k výstavě z roku 1989 *Miloš Malina, raná tvorba*. Tento text napsal opět Malinův přítel Jaromír Uždil. Také jsem informace čerpala z dalších katalogů vydaných k jeho výstavám: *Miloš Malina: obrazy z let 1946-57*, vydanou v roce 1958 několika autory Noha/Toman/Uždil. V roce 1946 pak vyšel od Stanislava Talaváňi *Miloš Malina: Oleje, akvarely, kresby*. Poslední z katalogů byl od Jaromíra Uždila *Miloš Malina: Obrazy z let 1940/1976*, kterou vydal v roce 1977.

Další, kdo představuje Malinu a to ve vztahu k Středočeskému muzeu a jeho sbírce, je Miloslav Vlk ve článku *Malinova sbírka ve Středočeském muzeu* z roku 1993, který publikoval v časopise Starožitnosti a užitém umění. V menší míře jsem použila článek Tamary Čapkové o povodni ve středočeském muzeu, který vyšel ve

Středočeském sborníku, vydaný v roce 2003 pod názvem *Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy a povodeň.*

1. Miloš Malina život a rodina

V první části práce je potřeba představit Miloše Malinu [1], jeho rodinu, studium a také samotnou tvorbu tohoto umělce. Také je nutné zmínit manželku Kateřinu, která byla jeho velkou múzou. A to z toho důvodu, že jak rodiče, tak i sestry a další rodinní příslušníci Malinu nejen podporovali, ale také formovali a utvářeli jeho život, práci a lásku ke starožitnostem. Již od dětství byl, díky otci Josefovi, obklopen hudbou a rodina jeho matky Eleonory ho vedla k výtvarnému umění. Právě proto je důležité zmínit všechny blízké osoby, které do života umělce zasahovaly, aby se utvořil kompletní obraz o Malinovi a tím i z části osvětlit, proč právě tak Malina pracoval.

Malíř a sběratel Miloš Malina se narodil 14. října roku 1904 v Praze. Jeho celé jméno bylo Miloš František Oldřich Malina. Rodiče ho nechali pokřtít a později byl i biřmován jménem Jaroslav.¹ Hlavní, kdo formoval jeho osobnost, byli jeho rodiče Josef a Eleanora.

Malinův otec Josef Malina se narodil 19. 3. 1860 v Praze a byl majitel hudební školy. Později historik Uždil usoudil, že Malinu ovlivňovala a také se v jeho díle objevovala hudebnost, a tu právě přisuzoval vlivu otce a jeho lásce k hudbě.

Josefova manželka a matka Miloše byla Eleonora, rozená Schnirchová, narozena roku 1875 v Terstu. Ta byla vynikající klavíristka. Důležitou roli musela hrát při jeho formování matka, jelikož syna podporovala ve všem, jak v kreslení, tak ve sběratelství. Z matčiny strany ho mohly formovat i jeho tety, Františka a Berta². Důležité je také propojení s Bohuslavem Schnirchem³, který byl strýcem Eleonory. Už zde je patrné, že Malina byl již od mládí ovlivněn uměním, a to jak výtvarným, tak uměleckým. Už zde se tedy mohla formovat jeho osobnost umělce.

---

¹ Pozn.: Pokřtěn byl 30. října roku 1904, biřmován byl 14. května roku 1918 v chrámu Páně svatě Ludmily. Biřmovací jméno mu bylo dáno Jaroslav. Jako kmotr byl zvolen jeho strýc Jaroslav Schnirch (rodina Schnirchova z matčiny strany ho utvářela umělecky a to pravděpodobně přes sochařskou práci Bohuslava Schnircha), zástupce pak František Malina. Z rodného listu se můžeme dočíst, že se narodil v Praze na Královských Vinohradech. Nábožensky byl příslušen k římskokatolické církvi. Kněz, který ho křtil byl „Dp. V.I. Horák, koop“. Svědek a později zástupce byl František Malina, který byl drogist na Praze III.. Kromě těchto informací je zde zapsána i Malinova porodní bába a to Marie Píštělová z Prahy II.

² Pozn.: Malinovy tety byly obě sestry jeho matky. Františka byla malířkou a druhá teta Berta se provdala za profesora na Uměleckoprůmyslové škole Františka Anýze, který byl zároveň majitel proslulého litéckého závodu.

³ Bohuslav Schnirch (1845-1901) pracoval na výzdobě Národního Divadla. Encyklopedie českého výtvarného umění 1975.

Miloš byl nejstarší ze tří sourozenců. V jeho životě se nejvíce objevuje díky tragickým událostem pouze sestra Božena, se kterou nebude mít v pozdějších letech příliš dobré vztahy (jak ukáží později). Malina měl pouze jednoho staršího bratra Ladislava a dvě mladší sestry Boženu a Eleonoru. Bratr Ladislav⁴ zemřel jako malý, čímž se Malina stává nejstarším ze sourozenců. V případě sester byla starší Božena, provdaná Fajstová, narozena 29. července roku 1906, se kterou měl v pozdějších letech spory o majetek a dědictví po matce. Nejmladší byla sestra Eleonora⁵, které se v rodině přezdívalo „Lorinka“. Tu, podle písemností, měl Malina ze sester zřejmě raději než Boženu.

Kromě rodiny je potřeba také zmínit velmi důležitou osobu v životě umělce. Tou se stala Kateřina Šuranová, o 11 let mladší dívka. Kateřina se později stává jeho manželkou. Manželku musel i přes její zdravotní a psychické problémy (které se později v jejich manželství projeví a také odrazily na jejich každodenním životě) velmi milovat. Kateřině říkal důvěrně a s láskou „Řinka“.

Kateřina Šuranová se narodila 1. února roku 1915 v Břevnově, křtěna byla o deset dní později v Břevnově v kostele u sv. Markéty. Její otec byl Bedřich Šuran (úředník), matka Emilie Kaiserová. Kateřina, stejně jako Malina, měla dva sourozence. Nejstarší ze sourozenců byl bratr Bedřich Šuran, narozen 9. října roku 1912. Pracoval jako soudní úředník. Kateřina byla prostřední dítě. Nejmladší ze sourozenců byla Květa Šuranová, provdaná Jurasová, která byla v domácnosti. Kateřina vystudovala „3 třídy měšťanské školy, 4 roky rodinné školy a od r. 1938 jako tanečnice ve Vinohradském, divadle, od r. 1939 ve Velké operetě jako sborová tanečnice až do zavření divadla za okupace.“⁶

Kateřina a Miloš [2] se museli seznámit v roce 1942, jelikož v kalendářích Kateřiny, která si tyto záznamy, dle poznámek, vedla opravdu pečlivě a vše si zapisovala, se o Malinovi žádné zmínky v roce 1941 nevyskytují. Avšak v roce 1943 se

---

⁴ Pozn.: Ladislav byl, ze sourozenců nestarší, avšak jako jediný zemřel hodně malý. Narodil se v červnu roku 1903 a zemřel už 5. května roku 1905.

⁵ Pozn.: Narozena 2. března roku 1909. Eleonora tragicky zahynula roku 1944 při bombardování Prahy, během 2. světové války. Sestra Eleonora se narodila 2. března 1909, narozena na Vinohradech, křtěna u svatě Ludmily na Eleonora Anna. V rodinném záznamu má jako povolání pěvkyně, pak 2 roky jako modistka, následovala práce v kanceláři u Dr. Lva Derblichy – advokáta, pracovala jako písařka a také pracovala v německé korespondenci. V letech 1931-1932 byla zaměstnána jako pěstounka dvou děvčátek a nakonec v divadle. Zasnoubena byla s J. Kletečkou, se kterým se znala 4 roky. Zemřela tragicky ve věku 35 let, stala se obětí náletu na Plzeň dne 20. prosince 1944. V hotelu „Kontinental“, byla zaspána a zemřela na roztržštěnou lebku. Zpopelněna byla 26. prosince 1944 v plzeňském krematoriu.

⁶ Úryvek z dopisu, který psal Miloš Malina do Psychiatrické léčebny v Praze. Na začátku dopisu představuje Malina svojí manželku - Dopis ze dne 15. 2. 1971, určený pro Psychiatrickou léčebnu v Praze 8; SM, Fond pozůstalost Miloše Malina, Av 60/2001, kt. 190.

již 2. ledna objevuje zápis: „maloval Malina“. Přesné datum seznámení Miloše a Kateřiny se nám nepodařilo zjistit, jelikož právě kalendář z roku 1942 se u ostatního materiálu nenachází. Rok jejich seznámení lze tedy vyvozovat pouze z předchozích a následných zápisků z dalších let.

Kateřina vedla velmi rušný společenský život. Ve vztahu jim jistě bylo k dobru, že se oba pohybovali v uměleckých kruzích. Kateřina jako tanečnice mezi umělci a herci⁷, Malina také mezi umělci. Kateřina si poznamenávala do kalendáře vše, od běžných denních věcí jako lékař, holič po informace o své práci, kdy má zkoušku, kde tančí nebo kde filmuje. Příkladem je v roce 1946 film Jaro a Roháč z Dubé. Pro nás jsou zajímavější zápisky, týkající se jí samotné a Maliny, jejich návštěv u umělců jako byl Filla, Sudek atd., nebo zmínky o malířově práci (třeba v sobotu, středu aj.), účasti na akcích Mánesa jako byly vernisáže či výstavy, začátků a konců Malinových výstav. Tak ze dne 20. května 1946 si Kateřina poznamenala do kalendáře účast na pohřbu Václava Špály. Díky těmto zápiskům si lze udělat představu o jejím životě, ale také zčásti o životě Maliny, a to ze zcela jiného pohledu.

Svatba Miloše a Kateřiny se konala v sobotu 9. srpna roku 1947. Za svědky jim tehdy byli František Šuran (maj. Závodu elektrotechnic. v Praze), jako druhý svědek byl Jaroslav Klát (úč. tajemník v Praze), oddáni byli magistrátním radou JUDr. Václavem Slavíčkem a za úředníka byl u sňatku přítomen vrchní oficiál Jiří Babička. V den své svatby s Malinou si Kateřina do kalendáře pouze poznamenala: „Měla jsem svatbu.“⁸

Manželství Miloše a Kateřiny bylo bezdětné. Kateřina, ještě jako svobodná dívka byla členkou baletního sboru Velké Operety, avšak po sňatku s Malinou byla vedena už jen jako žena v domácnosti. Kateřina se mu stala častou inspirací pro jeho díla. Manželku nejen maloval (akty a portréty), ale také ji často fotografoval. Buď jako přípravné fotografie pro tvorbu uměleckého díla anebo fotografie z běžného života a událostí. Na některých obrazech – jde třeba o zátiší s květinou, na zadní straně je cedulka: „Mé ženě k narozeninám.“⁹ V pozdějších letech se Kateřina již nechtěla tolik nechat malovat, což se Malinovi podle jeho poznámek příliš nelíbilo. Kateřina se také účastnila v ateliéru jeho tvorby a to jako pozorovatel, když kreslil akty jiných žen.

---

⁷ Pozn.: Mezi umělci a herci objevujícími se v okruhu divadla nebo u filmu, kde zrovna působila. Tyto informace se můžeme dočíst v jejích osobních kalendářích nebo to dokazují fotografie herců a hereček, na kterých jsou osobní věnování pro Kateřinu.

⁸ Kalendář Kateřiny Malinové z roku 1947, Av 60/2001, kt. 198.

⁹ Obrazy s tímto věnováním se nachází ve sbírkách Středočeského muzea, fond Historie - Výtvarné umění.

Po smrti své milované manželky se neoženil, v pozdějších letech se pak stýkal se svojí starou přítelkyní, s níž se seznámil již v roce 1962. Seznámily se ještě za života Kateřiny v Karlových Varech. Jednalo se o Věru Příbylovou, často si spolu psali, stali se z nich přátelé. Věru také maloval. Měl i celou její složku s fotografiemi.¹⁰ Po smrti Kateřiny se od roku 1971 začali opět vídat. Věra se mu pak stala inspirací pro jeho další tvorbu, nejen malířskou, ale i fotografickou.

Ráda bych ještě v této kapitole zmínila spor mezi Milošem Malinou a jeho sestrou Boženou. Ukazuje také povahu Miloše i jeho sestry Boženy a jejich vztahy, které se v průběhu let vyhrotily až ke sporu o majetek. Tyto neshody se sestrou nebyly pro Malinu příjemné, jelikož v té době už byla Božena jeho jediným sourozencem.

Malina za svůj život vedl dva soudní spory – první se sestrou Boženou a druhý při své malířské práci s architektem Majorem. Spor mezi Malinou a jeho sestrou se táhl několik let. Jednalo se o uznání vlastnictví parcely čp. 48/58 a 48/60 na katastrálním území Brnky.¹¹ Proč spor vlastně vznikl, se můžeme dočíst z dopisu Malinova přítele ze dne 30. 1. 1957: „Tehdy byly totiž všechny tři parcely zaknihovány na jméno pí F., protože M. Malina jako mladý malíř žádal o stipendium, jež by byl za první republiky nedostal, kdyby měl nějaký nemovitý majetek. A nový pozemek našel pro sestru pod podmínkou, že pak ona dá souhlas k definitivnímu převedení všech parcel na něho, při čemž by jí její vložené kapitály vyúčtoval. On svůj závazek tedy splnil, ale ona nyní se zdráhá – patrně inspirována svým druhem, jak jsem vycítil.“¹²

Druh sestry Boženy, který jí velmi ovlivňoval, byl příčinou sporu mezi ní a bratrem Milošem. Jejich svát se vyhrotil a trval několik let. Sestra Božena jeho nárok uznávala, ale zdráhala se přepis učinit. Veškeré snahy o smír, ať už od samotného Maliny nebo jeho přátel, byly z její strany bojkotovány. Spor vyvrcholil 26. dubna 1957, kdy vyšel rozsudek: „Žalovaná je povinna vydati žalobci do vlastnictví parcely [...]; případně lze na základě tohoto rozsudku vložit pro žalobu vlastnické právo k poz. parcelám [...], dále je žalovaná povinna zaplatit útvary tohoto sporu, vše do 15

---

¹⁰ Toto dokládají dopisy v Archivu Středočeského muzea a také fotografie uložené ve Středočeském muzeu, fond Fotoarchiv. Fotografie jsou zde doloženy z let 1956-1987, (Malina F 79/2000).

¹¹ Brnky – jsou vesnička ležící SZ od Prahy, na pravém břehu řeky Vltavy právě naproti městu a zámku Roztoky. Brnky jsou někdy lidově označovány jako na Brnkách, z Brněk nebo Brněnskej.

¹² Informace citována z Archivního dokumentu označeného jako - Dopis ze 30. 1. 1957, SM v Roztokách, Fond pozůstalost Miloš Malina, Av 2/1993, Kt. 69.

dnů pod exekucí. Podle tohoto rozsudku je možno vložit vlastnické právo pro Miloše Malinu k poz. parc.“¹³

I přes toto se spor úplně nevyřešil, sestra Božena vždy našla důvod, jak zkomplikovat vyřešení situace. Příkladem může být dědictví po jejich matce, kterého se předtím již vzdala. Jak uvádí dopis ze dne 30. 1. 1957, klade si různé další podmínky zřejmě proto, aby přepis co nejvíce oddálila: „Komplikuje věc s pozůstalostí po matce obou stran, kde bylo celkem jen pár krámů a klavír, který se do pozůstalostního jmění nedával, protože na něm má opět největší podíl M. Malina a částečně předemřelá sestra obou. Pí F. se nároku na pozůstalost vzdala – byl jsem při jednání této pozůstalosti a vím, jak obšírně jí notář následky vzdání vysvětlil. Nyní ovšem neuznává své vzdání, říká, že byla oklamána /patrně notářem/ a klade ji podmínku napřed vrátí věci z pozůstalosti – mnohdy směšné krámy – a pak teprve bude prý o dalším jednat.“¹⁴

Malina se, i přes svůj právní nárok rozhodl, že se o své dědictví se sestrou podělí, aby předešel dalším sporům a došel s ní k dohodě. Byl jí poslán návrh (kdo přesně tento návrh psal není na zprávě uvedeno, ale byl to někdo z okruhu Malinových přátel), kde bylo popsáno, jakou dohodu jí Malina nabízí. V návrhu je zmíněno také přání jeho zesnulé matky: „Poradil jsem se s p. Malinou, probral všechny věci navrženého smíru, prohlédli jsme všechny hrníčky atd., které Malina dosud má v držení, a dovoluji se zaslati vám konečný návrh smíru, v zásadě to, co bylo u vás ujednáno, pouze s malým pozměněním, protože p. Malina trvá bezvýjimečně na tom, aby řetěz zůstal u něho. Prosím, abyste ho nevinil snad z malichernosti neb neústupnosti, ale přeje si splnit přání své matky, kterou měl velmi rád, a která si výslovně nepřála, aby řetěz dostala pí. Božena pro své špatné zacházení s ní.“¹⁵

I z tohoto dokumentu lze mezi řádky vyčíst povahu sestry Boženy. Přítel Maliny ve svém dopise adresovaném jistému právníkovi (opět jména nebyla uvedena tak, aby se dalo identifikovat přesné jméno adresáta) uvádí, že Malina byl dle jeho slov čestný a poctivý, kdežto jeho sestru zde popisuje jako nervózní a vznětlivou, s níž je velmi těžké jednání. Což by mohlo naznačit i to, co popisuje Malina, že Božena špatně zacházela s jejich matkou. Bohužel, nezjistila jsem, jak tento spor mezi nimi dopadl.

---

¹³ Dokument o uznání vlastnictví, SM v Roztokách, Fond pozůstalost Miloše Maliny, Av 2/1993, Kt. 69 (přesný přepis i s chybami)

¹⁴ Dopis ze 30. 1. 1957, SM v Roztokách, Fond pozůstalost Miloš Malina, Av 2/1993, Kt. 69 (přesný přepis i s chybami).

¹⁵ Dopis ze 30. 1. 1957, SM v Roztokách, Fond pozůstalost Miloš Malina, Av 2/1993, Kt. 69 (přesný přepis i s chybami).

Chata na Brnkách připadla po smrti Maliny jeho dlouholetému příteli, historikovi Jaromírovi Uždilovi. Ostatní majetek, jak Maliny, tak po jeho matce, připadl Středočeskému muzeu.

1.2 Studium

Určitě je také potřeba zmínit umělcovo studium, a to nejen na uměleckých školách, ale také předchozí studium na měšťanské škole. Uvádím to hlavně proto, že už od útlého dětství a jeho prvních studijních let se více projevovaly jeho umělecké vlohy a kreativnost než praktické znalosti - v těch nevybočoval z průměru.

Studium začal obecnou školou, a pak nastoupil na měšťanské škole chlapecké v Král. Vinohradech¹⁶. Na vysvědčení v kolonce náboženství se u něj objevuje buď bez vyznání nebo katolické. Ze začátku mu studium moc nešlo, jak lze vyčíst z výsledků uvedených na vysvědčeních, podle kterých v ničem nevynikal. Třeba na vysvědčení ze školního roku 1916/1917 měl jedinou výbornou ze zpěvu. Zřejmě měl hudební geny ze své rodiny. Jinak ostatní známky byly silně podprůměrné včetně několika nedostatečných.

V pozdějších letech pak zjišťujeme, že v klasických předmětech jako český jazyk, počty, zeměpis a přírodopis měl průměrný prospěch, někdy by se dalo říct, že až podprůměrný, ale v něčem však později na měšťance vynikal. Jednalo se o umělecké předměty, jako bylo kreslení a zpěv. Co se týče mravů a pilnosti, které se objevovaly na vysvědčení také, se většinou uvádělo to samé. U mravů to bylo hlavně - chvalitebné, občas také uspokojivé, u pilnosti se na vysvědčení objevovalo - dostatečná, nestálá nebo náležitá.

Po vychození měšťanky nastupuje do ateliéru. Jak sám uvádí: „[...] pak navštěvoval jsem ateliér Al. Kalvody¹⁷, načež v roce 1921 jsem vstoupil na Uměleckoprůmyslovou školu v Praze k prof. Schusserovi a v r. 1923 jsem vstoupil k prof. V. H. Brunnerovi¹⁸, u něhož jsem pobyl jeden rok. V r. 1924 jsem byl přijat na

---

¹⁶ Informace čerpané z dochovaných vysvědčení uložených ve Středočeském muzeu, Av 2/1993, Kt. 69.

¹⁷ Alois Kalvoda (15. 5. 1875–25. 6. 1934) – malíř a grafik. „Po předčasné smrti Ludka Maroda (r. 1898) převzal K. jeho prostranný ateliér na Vinohradech, kde od r. 1900 pracovalo mnoho žáků pod jeho vedením. [...] Od r. 1908 byl redaktorem časopisu „Dílo“.“ – Ottův slovník naučný, díl. 13.

¹⁸ Vratislav H. Brunner (15. 10. 1886–13. 7. 1928) – Malíř a grafik v Praze, upravoval také umělecké edice. „R. 1919 byl jmenován profesorem uměl. prům. školy v Praze pro obor kreslení a malby. Když byla

Akademii výtvarných umění v Praze k prof. Maxu Švabinskému¹⁹, u něhož jsem studoval do r. 1926.²⁰

Na Uměleckoprůmyslové škole navštěvoval „ústav v oddělení pro figurální a ornamentální kreslení“, jak uvádějí jeho vysvědčení. Ani na této škole to nebylo s jeho prospěchem nijak valné. Podle známek na vysvědčení by se dalo soudit, že byl spíše průměrný student. Snahu však určitě měl, což dokazují kolonky na jeho vysvědčení: návštěva školy, mravní chování a pilnost. U návštěvy školy se mu objevuje hlavně „velmi pilná“, což by mohlo značit zájem o obor. U mravního chování má už od měšťanky „chvalitebné“, u pilnosti pak „vytrvalá nebo náležitá“, což by mohlo dokazovat jeho snahu, i když známkován byl spíše průměrně.

Akademii výtvarných umění nedokončil, sám to uvádí ve svém rukopisu: „[...] jsem byl vyhozen z Akademie výtvarného umění ze školy profesora Maxe Švabinského a jeho asistenta Jana Rambouska z důvodů, že prý nemám ty nejmenší schopnosti studovat a věnovat se umění.“²¹

Ani toto ho neodradilo od další práce malíře. Je také možné, že právě vyhozením z Akademie si přišel Malina jako umělec nedoceněný. Sám se snažil zachovat svůj rukopis v uměleckém projevu a více dbát při tvorbě na své pocity, což se moc neslučovalo s představou akademiků. Avšak nevyhnul se aspoň malému ovlivnění fauvismem, kubismem a umělci jako byli Filla, Cézanne i trochu Špála – tato inspirace a podobnost bude zmíněna v poslední kapitole.

1.3 Záliby

Kromě malířství měl i další záliby, mezi něž patřily např. astronomie, hudba či archeologie. Archeologii spojoval i s malířstvím a to při toulkách v okolí Roztok, kdy byl vybaven lopatkou i skicářem²². Stejně tak dokázal propojit malířství s další svojí

---

založena státní grafická škola v Praze, působil první rok na ní jako výtvarník v oddělení knihařském. [...] V červnu 1928 byl zvolen rektorem uměl. prům. školy.“ – Ottův slovník naučný, díl. 4.

¹⁹ Max Švabinský (17. 9. 1873–10. 2. 1962) – malíř a grafik. „R. 1910 se stal profesorem grafické speciálky na pražské Akademii, kterou vedl až do 1927.“ – Encyklopedie českého výtvarného umění, Academie, Praha 1975.

²⁰ Curriculum vitae. Středočeské muzeum v Roztokách, Fond pozůstalost Miloš Malina Av 2/1993, Kt. 69 (přesný přepis).

Pozn.: Navštěvování ateliéru Kalvody se mi nepodařilo ověřit, o ostatním působení se zmiňují další publikace o Malinovi, třeba ve Slovníku Českých a Slovenských výtvarných umělců 1950-2001, L-Mal.

²¹ Rukopis Věra Krásná, kap. Ženy v mém životě, Av 8/95/2, kt. 76.

²² Pozn.: Vak, ve kterém nosil lopatku, nožík a věci potřebné pro archeologické hledání, je také dnes součástí sbírky ve Středočeském muzeu.

velkou zálibou. Tou bylo sběratelství, o jejím propojení s malbou budu hovořit až v poslední kapitole. V případě sběratelství je vhodnější pracovat spíše s pojmem vášeň, jelikož sbíral veškeré umělecké i neumělecké předměty: „[...] Je obrazem „svého pána“ , otiskem jeho širokých zájmů, ve kterých nevládlo žádné „resortní“ hledisko. Společným jmenovatelem je tu umělcův zájem, vlastně schopen vidět, vyznat se v uměleckém i řemeslnickém znakování, v historii i v lidech samých.“²³

Jeho vlastní sbírka ho pohltila i ovlivnila. Ovlivnila také jeho vnímání vlastního malířského díla: „Sběratelský princip ovládl umělcovo myšlení do jisté míry i v poměru k vlastnímu malířskému dílu: nechtěl prodávat, jakkoliv peníze zoufale potřeboval; kupoval dokonce své obrazy zpět, když to bylo možné.“²⁴

Co nás na Malinovi a jeho zálibách může zaujmout je, že se neomezoval na nějaký typ či druh předmětu nebo věci. Sbíral si a maloval co chtěl on, z výše uvedených umělců ho některý mohly jistým způsobem nasměrovat, ale hlavně byl ovlivněn svými pocity a svým vnímáním. U předmětů a starožitností pro něj bylo nejdůležitější to, zda ho předmět zaujal nebo se mu líbil, v malbě pak, jak to viděl on sám, případně jak to cítil. Proto se Malinova tvorba a sbírka nedá přesně vymežit ani specifikovat, nebo říct, o co mu konkrétně šlo a jaký byl jeho životní nebo umělecký záměr.

Mezi jeho zálibami bychom neměli opomenout také fotografování. Fotografoval běžný život a dění v rodině, ale především mu fotografie sloužila jako vzor pro vlastní uměleckou práci. Fotografoval také svoji ženu, přítelkyni a další osoby, které mu pak při malbě sloužily jako modely a inspirace. Také jsou ve sbírce zastoupeny fotografie s náměty: práce na poli, stroje, krajiny a další podobné motivy. Ty rovněž používal při práci, pravděpodobně si je nafotil během svého putování krajinou nebo o dovolené a na malířské plátno je mohl zpracovat v zimě či za nepříznivého počasí ve svém ateliéru Na Struze, kousek od svého bydliště. Pro malbu žen měl i sérii fotografických aktů a žen v pohybu.

I zde je vidět, že vše, co dělal, propojil vždy s malířstvím, a co viděl si vyfotil, protože to mohlo být inspirací pro jeho pozdější tvorbu. A to jak pro hlavní námět (tř. obraz s námětem práce na poli), tak i jen jako inspirace pro pozadí jiného námětu.

Kromě těchto zálib se Malina snažil své sbírky a obrazy také restaurovat, některé jeho restaurátorské zásahy bývaly poněkud svérázné. Nebyly prováděny tak, aby se na

---

²³ ČAPKOVÁ/KUBEČKOVÁ, 4

²⁴ ČAPKOVÁ/KUBEČKOVÁ, 5

předmětu nedaly poznat, naopak některé úpravy byly poznat na první pohled. Důvodem tohoto restaurování mohlo být, že chtěl dát předmětu nový rozměr nebo, aby zásah byl viditelný a přiznal opravu. To se ale můžeme pouze domnívat. Doložit to můžeme případně dokumenty, které jsou uloženy v archivu, kde měl složky nazvané restaurování. Měl zde poznámky a různé nákresy (své restaurování, ale i příprava pro zadání restaurování někomu dalšímu). Také si své věci nechával restaurovat i od vyškolených restaurátorů. Zde mu pak opět pomohla jeho záliba ve fotografování, neboť vše si důkladně dokumentoval.

Věnoval se také rekonstrukci nádob. Sám to popisuje takto: „Zabýval jsem se rekonstrukcí předhistorických nádob²⁵, což byla práce napolo sochařská, která mne moc bavila, když ze střepů a sádry vyrůstal nádherný estetický tvar nádoby. Byla to práce nejen zajímavá, nýbrž i svým způsobem napínavá.“²⁶ Tyto nádoby mu sloužily také jako inspirace pro malování.

Další jeho zálibou, jak sám píše, byla literatura: „Kromě malování, sbírání starožitností a lidového umění jsem nacházel útěchu v klasické antické filosofické literatuře, od níž jsem postupně přešel k Hegelovi a Nietzsche. Zajímaly mne jejich sentence a agronomi.“²⁷

Proč zmiňovat i tuto Malinovu zálibu? Možná proto, že i ona mohla mít vliv na jeho tvorbu. Minimálně se tento zájem projevil v části jeho sbírky, a to v knihovně, která byla velmi rozsáhlá a knihy o filozofii se v ní nacházely.

1.4 Malinovo umělecké vyjádření

V případě Maliny nejde o jednotný styl. Objevuje se u něj inspirace několika styly a umělci. (V této kapitole bych tento styl a inspiraci pouze nastínila, v poslední podrobněji rozvedla a uvedla konkrétní příklady). Někdy o sobě malíř hovoří takto: „Za druhé světové války [...] Sám jsem se držel jednak svého kubistického i fauvistického přesvědčení.“²⁸ Spíše než malířským stylem byl ovlivněn sám sebou a svými pocity. Jeho přítel Jaromír Uždil o něm ve svém článku píše: „V Malinově díle najdeme stopy všech forem dobového výtvarného myšlení, ale jen pokud navazují na

---

²⁵ Pozn.: tyto informace nejsou podloženy daným předmětem se sbírky SM, jde pouze o interpretaci umělce.

²⁶ Rukopis Věra Krásná, Av 8/95/2, kt. 76

²⁷ Rukopis Věra Krásná, Av 8/95/2, kt. 76.

²⁸ Nepublikovaný a nedatovaný rukopis od Věry Krásné, část o Špálovi, Av. 8/95/2, kt. 76.

emocionální a smyslový přístup ke skutečnosti a jsou schopny jej umocnit. V tom smyslu je Malina realista, jeho malba vzdoru je těm podmínkám, které mají svůj začátek v mimoumělecké nebo mimovýtvárné reflexi [...] V Malinově malířském přednesu se nenajde ani stopa po surrealismu, ačkoliv řada jeho mánesáckých přátel se poddala jeho vlivům. [...] emocionálního zájmu se v Malinově díle všude uplatňuje.“²⁹ Právě Uždil se ve svém článku o Malinovi hodně vyjadřuje o jeho díle a hlavně o „vývoji“ a inspiraci: „V jeho raném díle lze, podle očekávání, rozeznat dramatizující a všemu akademismu (i onomu, který na Malinu působil na škole skrze M. Švabinského) nepřátelský vliv fauvismu. [...] Kubistický postup pro něj není nikdy něčím, jako samoučelná analýza reálné formy, ani nesměruje k pouhé rytmizaci plochy; distorze a zplošnění, pokud se objevují, nebrání integritě tvarů, spíše ji svým nezvyklým účinkem potvrzují. Portrét zůstává portrétem [...], nebo se proměňuje v celek až sošné povahy [...] „krize motivu“ [...] jej samého nikdy nezasáhla. Maloval to, co už se nedalo nemalovat, protože to v něm přerostlo rozměry prvního dojmu a zážitku. [...] Malinových Krajinách z třicátých a čtyřicátých let [...] Umělec sám je vidí prismatickým fauvismu [...] Tvary, barevná škála a prostorové vztahy se podrobují spíš pravidlům „snové názornosti“ v níž kopec, cesta, oblak i strom spějí k jakémusi poetickému zjedinečnění. Barva tu ani na okamžik neztrácí svůj význam.“³⁰

Uždil ve svém článku krásně a obsáhle představuje Malinu jako malíře, který je inspirován a ovlivněn různými podněty z okolí. V jedné části přirovnává Malinovu tvorbu k „hudebnosti“, což přikládá rodinným genům, které mohl zdědit po svém otci, jenž byl houslový virtuóz. O tomto spojení hudby a malby píše: „Hudebnost je ostatně jedním z trvalých rysů Malinovy malby – je to snad tak, že syn houslového virtuóza se neměl vymanit z genetického zajetí?“³¹

Malinu po stránce výtvarné upoutal a ovlivnil i jeho přítel Emil Filla. Především ho zaujalo jeho kubistické zátiší. O svých pozdějších obrazech Malina mluví v této souvislosti: „Tyto obrazy na mne působily nejen monumentálním a velmi výrazným obsahem, nýbrž i vynikající kompozicí a překvapivou, až výjimečně laděnou barevností.“³² V souvislosti s Fillou si uvědomuje, že je právě o celou generaci mladší,

---

²⁹ UŽDIL – 1990 – Jaromír Uždil: Malíř Miloš Malina, časopis Svaz českých výtvarných umělců, 2/1990, 17.

³⁰ UŽDIL, 17, 20.

³¹ UŽDIL, 20.

³² Rukopis Věra Krásná, kap. Emil Filla, Av. 8/95/2, kt. 76.

sám se pak zmiňuje, co o jeho díle soudí kritici: „Výtvarní kritici však psali, že mé obrazy jsou samorostlé, nikomu se nepodobají a vycházejí prý jen z mé podstaty.“³³

Je určitě potřeba zmínit, jak o svojí tvorbě hovoří sám autor. To bych ukázala na citaci dokumentu *Moje vyznání*, které jsme našli v pozůstalosti po Malinovi. Dokument je i podepsán Malinou:

„Tvořím si svoji vlastní přírodu a své ženy a jejich tvary. [...] Nejsem závislý na přírodě, ta mně pouze inspiruje a světlo sluneční jen sluncem inspirované používám pouze tam, kde ho potřebuji a jak to obraz vyžaduje, třeba i proti smyslu skutečné přírody. [...] Ve výtvarném umění je to dovoleno a sice vše, pokud to má estetický soulad a harmonii. Zde záleží na tom, aby obraz působil nějak na diváka, aby překvapoval, aby ho vzrušoval a aby v něm nacházel stále více a více. Obraz musí sám vyprávět, je zbytečné, aby autor obraz vysvětloval co tím chce říci, když to obraz neřekne sám. Pak je ten obraz špatný: když nemá co říct.

A je-li obraz dobrý, musí stále, když se na něj díváme častěji, vyprávět více a více, než-li na první pohled. V obraze, je-li dobrý, jsou skryty všechny pochody myšlení, prožitky a pocity, které nosil malíř v sobě než obraz začal malovat a pak je vyjádřil na plátně. Nemluvím zde ani o samozřejmých a nutných zákonitostech obrazu, a vnímavý divák musí všechny tyto pochody malířova cítění postupně objevovat.

Nekopírují přírodu, pouze vypravuje co na mně kdy za působilo, upoutalo, co mě vzrušilo a zároveň nadchlo až okouzlo a jako reminiscenci se to snaží vyjádřit na plátně.“³⁴

Asi by bylo dobré uvést, jaké motivy se v jeho díle objevují: alegorické, zátiší, akty, krajiny, pohledy na Prahu a další místa, portréty, skupiny lidí ve volném čase nebo při práci.³⁵

1.5 Co se mu stalo inspirací

V této podkapitole se pokusím představit, co mohlo být inspirací pro Malinovu tvorbu od jiných umělců. Jelikož při pohledu na některé Malinovy obrazy můžeme vidět podobnosti nebo inspirace převážně od jeho oblíbenců (Cezanna) nebo přátel (Filla nebo Špála) a přiblížit podobnosti mezi těmito umělci a Malinou.

³³ Rukopis *Věra Krásná*, kap. Emil Filla, Av. 8/95/2, kt. 76.

³⁴ Archivní dokument s názvem *Moje vyznání*, Av 40/95, kt. 77 (přesný přepis i s chybami).

³⁵ Pozn.: doložit tyto náměty můžeme i ze samotné sbírky uložené ve Středočeském muzeu, kde se objevují buď na jednom nebo více dílech.

Jednou z Malinových inspirací byl jeho zmiňovaný kolega a přítel Emil Filla. Důvod sám autor popisuje v již několikrát citovaném rukopisu Věry Krásné. O tom, čím a proč ho upoutaly Fillovy obrazy, a to v době, kdy se stal členem Mánesu a chodíval na jeho členské výstavy, napsal: „Upoutaly mně Fillovy obrazy: jednak kubistická zátiší z primárního i sekundárního období, jednak pozdějšími obrazy, kterými reagoval na politické události v době ohrožení nacistickým Německem³⁶. Tyto obrazy na mě působily nejen monumentálním a velmi výrazným obsahem, nýbrž i vynikající kompozicí a překvapivou, až výjimečně laděnou barevností. Když jsem se na ně díval, míval jsem dojem, že mám ve výtvarném umění ještě mnoho co dohánět.“³⁷

Malina se stává členem Mánesu v roce 1931, kdy právě u nás doznívá kubismus, ale svá díla v kubistickém duchu tvoří až o více jak 10 let později. Důvodem mohlo být to, že obraz „Zátiší se džbánem a hrozny“ z roku 1946 už byl vyspělejší a Malina byl dobře seznámen s kubismem. Jako pravděpodobnější mi přijde jeho přátelský vztah k Fillovi a také to, že díky němu nastoupil v roce 1945 na UMPRUM. Pro tvorbu mu tudíž nemusela být inspirací jen jeho díla, ale i samotný Filla, který mohl pomoci.

A jakou podobnost mezi nimi můžeme vidět? Ukážeme to na příkladu jejich zátiší. Fillova obrazu „Zátiší s ovocem a klarinetem“**[3]** z roku 1939 a Malinova „Zátiší se džbánem a hrozny“**[4]** z roku 1946. Malina se u Filly inspiroval v podobě kubistického zobrazení nádoby na zátiší. Daleko větší inspirace je zde patrná na ztvárnění trsu hroznů. V jejich vyobrazení je silná podobnost mezi oběma umělci. Dalo by se až říci, že Malina až kopíruje Fillu. Kubistický vliv je u Maliny patrný téměř do roku 1950, ale ani to neznamená, že by tvořil v této době jen kubistická díla.

Dalším z umělců, který na něj měl vliv, byl Václav Špála. Se Špálou se seznamuje až v roce 1938³⁸, kdy jím byl po jedné výstavě pozván do jeho ateliéru, kde spolu rozmlouvali o umění. Špála mu také, dle jeho slov, nabídl jeden svůj obraz jako dar. První, co tyto dva spojuje, je vidění přírody. V rukopise Věry Krásné píše o Špálovi a jeho vidění přírody takto: „Jeho zásady při malování vyvěrají přímo z přírody, kterou nepopisuje, ale ztvárňuje v zjednodušeném podání svým způsobem.“³⁹

A v čem je jejich podobnost? Četli jsme, jak Malina viděl Špálu. Něco podobného říká Malina i o sobě a to ve svém podání krajiny. Sám říká, že tvoří vlastní

³⁶ Pozn.: Co přesně ho upoutalo se říct nedá, ale mohla by to být díla např.: Zátiší s flétnou (1921), Žena s klarinetem (1921), Zátiší s hruškami (1920), Salome (1911), Hlava (1912)

³⁷ Rukopis Věry Krásné, Av 8/95/2, kt. 76 (přesný přepis i s chybami).

³⁸ Pozn.: Proč až tak pozdě, se mi nepodařilo v dokumentech dohledat, i když v té době byli již oba dlouho členy SVÚ Mánes, ale takto to uvádí sám Malina ve svém rukopisu, sepsaném Věrou Krásnou.

³⁹ Rukopis Věry Krásné, Av 8/95/2, kt.76, kapitola Václav Špála.

krajinu a není závislý na přírodě, krajinou se pouze inspiruje. Tuto podobnost mezi Malinou a Špálou vidí sám umělec. Já bych v jejich případech spatřovala i další podobnosti. První by byla oblíbenost modré barvy. Ta se ve Špálových zátiších objevuje velmi často, nejvíce jako pozadí, také jako dekor na předmětech či dobarvení předmětu. Malina nepoužívá sice tak často modré barvy, ani tak sytého odstínu jako dominantu pozadí, nicméně slabé odstíny modré se u něj na pozadí objevují také (např. obraz „Zátiší s vánočkou“⁴⁰ [5] z roku 1946 nebo „Zátiší s kopretinami“⁴¹ [6] z roku 1950). Více však užívá modré barvy jako dekor či barvu předmětu, na velkém množství zátiší se objevuje alespoň kousek modré barvy. Další podobností mezi oběma umělci je výběr předmětů na obraze. Podobnost se Špálovými zátišími je ve stejném použití kombinace předmětů jako byly džbán a ovoce, květiny s kombinací mísy s ovocem, květinové zátiší s malovanou nebo dekorovanou vázou. Tyto náměty můžeme vidět v některých obrazech právě u Maliny.

Kromě těchto dvou českých umělců mu byli inspirací i zahraniční tvůrci, což dokazuje množství knih v jeho knihovně, jak o výtvarném umění, tak i o konkrétních umělcích. Také si vyhotovoval např. desky s reprodukcemi děl různých výtvarníků, sbíral jejich reprodukce, novinové články, fotografie, které měl buď volně nebo si je adjustoval na papírové archy, někdy si je doplnil vlastními poznámkami. Ve vytvoření tohoto archivu, mu mohl být inspirací jeho přítel Emil Filla, který měl také archiv, obsahující fotografie, reprodukce, výstřižky z tisků s vyobrazením výtvarných děl (toto, vše obsahuje rovněž i Malinův archiv). Stejně jako pro Fillu i pro Malinu musel být tento archiv inspiračním zdrojem, ale zároveň sloužil k dokumentaci vlastní tvorby.

Ze zahraničních umělců můžeme zmínit inspiraci Cézannem a jeho zátišími. První skutečnost, kterou můžeme říci je, že Malina Cézanna velmi obdivoval. A co spojuje oba umělce? Jakým Cézannovým stylem se Malina inspiroval? Podobnost lze vidět v některých Malinových portrétech, např. „Podobizna ženy“⁴²[7] z 50. let 20. století nebo „Portrét Věry M.“⁴³ [8], také datovaný do 50. let 20. století. Oba jsou vyhotoveny malbou světlých barevných skvrn. Stejnou techniku můžeme vidět právě u Cézanna.

Další zajímavost a podobnost mezi Cézannem a Malinou spočívá ve zvolení jistého druhu ovoce na zátiší: „Po roce 1880 začíná nové Cézannovo období, v němž

⁴⁰ Obraz „Zátiší s vánočkou“ z roku 1946, př. č. 132/92.

⁴¹ Obraz „Zátiší s kopretinami“ z roku 1950, př. č. 70/92.

⁴² Obraz „Podobizna ženy“ z 50. let 20. století, př. č. 227/92.

⁴³ Obraz „Portrét Věry M.“ z 50. let 20. století, př. č. 235/92.

překonal impresionismus a našel svůj osobitý sloh [...] zátiší, v němž dával přednost jablkům, protože se nekazila během dlouhého pracovního postupu.⁴⁴ Právě jablka by se dala najít jako společný rys na jejich tvorbě zátiší. Samozřejmě u Maliny není jablko na každém nicméně, pokud se nějaké ovoce v jeho díle objeví, je to především jablko. Inspirace může být sice náhodná, ale vzhledem k tomu, že Cézanna obdivoval, je zřejmé, že se jednalo o úmysl a inspiraci, či o snahu kopírovat nebo se svému vzoru přiblížit. Další inspirací od Cézanna může být i zasazení zátiší do místnosti či na stůl a doplněno textilií. V použití textilie vidíme menší rozdíl, jelikož Cézanne v zátiší používá drapérii. Naopak, Malina ztvárňuje uhlazenou textilii na stole, drapérie se u něj objevuje pouze výjimečně, např. na obraze „Zátiší s hmoždířem“⁴⁵ [9] z roku 1948.

Jak sám Malina nahlížel na to, co si o něm myslí výtvarní kritici?: „...že mé obrazy jsou samorostlé, nikomu se nepodobají a vycházejí prý jen z mé podstaty.“⁴⁶ Tímto bychom tuto myšlenku⁴⁷ kritiků mohli zpochybnit, jelikož zde uvádím podobnosti s jinými umělci. Možná se Malina snažil mít hlavně svůj styl a nikomu se nechtěl podobat, avšak jistý vliv, který na něj měli výše zmiňovaní umělci (Filla, Špála, Cézann) je v jeho díle patrný.

1.6 Ženy v Malinově životě jako inspirace jeho tvorby

Kromě krajin a zátiší byly jeho častým motivem ženy, a to nejen jeho manželka Kateřina „Řinka“, ale i další, které během života potkával. Tím, že byly v jeho životě velkou inspirací a součástí, je potřeba jim v části o jeho stylu a inspiraci věnovat samostatnou a velkou část. Zde bych hlavně chtěla představit vlastní umělcův názor, a pak jeho pohled na ženy jako modelky. Tato část by mohla přiblížit malířovo myšlení a styl jeho díla aspoň v oblasti, kde se vyskytují ženy. Ráda bych uvedla, že pro Malinu bylo velmi důležité zdůraznit na ženách jejich sexualitu a to, co mu na nich přišlo erotické, což byly hlavně oči. To ukážu na příkladech níže, v popisech a vysvětleních samotného autora.

Ženy maluje buď jako akty či portréty. V případě malby „Řinky“ jsou její portréty doplněny různými předměty pro utvoření atmosféry a dotvoření přirozenosti

---

⁴⁴ Encyklopedie světového malířství, Praha 1975, s. 55/C.

⁴⁵ Obraz „Zátiší s hmoždířem“ z roku 1948, př. č. 106/92.

⁴⁶ Rukopis Věry krásné, kapitola Emil Filla.

⁴⁷ Pozn.: Bohužel, nepodařilo se mi zjistit přesně, kdy to o něm psali, ale mohlo to být po nástupu do Mánesa, podle umístění myšlenky v rukopisu.

díla. Část těchto předmětů se objevuje ve sbírce Středočeského muzea, ale o tom se zmíním později. Nyní bych se zaměřila hlavně na jeho modelky a důvody, proč si konkrétní ženy vybral pro své dílo. Jeho „první“ modelkou byla Jožka Prchalová. Maloval ji v plavkách nebo vytvářel její portréty v interiéru. On sám ji popisoval následovně: „Maloval jsem ji hlavně pro její krásné až eroticky podmanivé oči.“⁴⁸ V této době také maloval obě své sestry Boženu a Eleonoru, kromě nich také svou matku Eleonoru.

Ve svém rukopisu se zmiňuje o zcela konkrétních dívkách, ale i o neznámých, které třeba jen někde potkal. Některé dívky se dají spojit s konkrétními díly, jak uvádí v rukopise. U jiných se to naopak nedá spojit, píše o nich obšírně a spíše popisuje, jak dívka vypadá a čím ho zaujala nebo při jaké příležitosti ho zaujala. V rukopise sepsaném Věrou Krásnou zmiňuje, že v roce 1936 potkal dívku, která na něj zapůsobila svojí světlou pletí a světlými zrzavými vlasy. Tuto dívku nezmiňuje jménem, pouze píše, že si jí všiml při tanci v „dupárně“ Na Poříčí. Seděla mu pak modelem a udělal s ní více studií a kreseb. Dle jeho slov měla venkovskou postavu kypřejších tvarů. V roce 1937 potkává podobnou dívku, která ho zaujala a kterou oslovil kvůli její zrzavé barvě vlasů. Ji uvádí jménem. Šlo o Martinu Kvartovou, které bylo v té době 28 let a Malinovi 33 let. Popisuje, proč jí chtěl tak moc malovat: „Myslím, že bylo něco erotického v jejím pohledu a jejím vzezření, co na mně působilo, protože jsem neodolal a požádal ji, aby mi stála modelem. [...] Tam jsem ji svlékl do její růžové košile s bílými krajkami a posadil do proutěného křesla. Namaloval jsem dva velké obrazy „spící dívka“ a několik tužkových kreseb.“⁴⁹

V roce 1942 se sešel s Věrou Hanušovou, s níž se seznámil v roce 1936 a po určité době se scházel. Rozešli se, až když poznal svoji manželku „Řinku“. I ona mu často stála modelem a to pro akvarel a jednu kresbu. Často skicoval ženy, i když je jen někde potkal, například v Karlově Studánce, kde maloval některé cizí ženy, které na procházce spatřil. Dále šlo hlavně o akty, jejichž tématem byla jeho žena, případně někdo další. Nyní je potřeba uvést, jak Malina sám pohlížel na malbu aktů. Uvádí to v rukopise Věry Krásné:

---

⁴⁸ Rukopis Věra Krásná, kap. Ženy v mém životě a jaký měly význam pro moji tvorbu, Av. 8/95/2, kt. 76 (přesný přepis i s chybami).

⁴⁹ Rukopis Věry Krásná, kap. Ženy v mém životě ..., Av. 8/95/2, kt. 76.

Pozn.: Obraz s Martinou Kvartovou, ve sbírce SM se nachází portrét v růžové košilce v proutěném křesle, př.č. 54/92, H 50050. Spící dívka kresba tužkou př. č. 829/92.

„Stanovil jsem si za úkol zvládnout to výtvarně, aby to nebyla jen pornografie, ale umělecké dílo, protože to jsem měl vždy na zřeteli. Jen když je umělecké dílo vyřešeno, je erotika až druhořadá [...] člověk se může dívat eroticky, ale tvořit musí umělecky. Rozdíl mezi uměleckým dílem a pornografií je ten, když na obraze převládá výtvarná kvalita a erotika je druhořadá. Je-li tomu naopak, jde o pornografii.“⁵⁰

V průběhu let popisuje ve svém rukopise další dívky, které chtěl malovat nebo je maloval. Z tohoto rukopisu lze soudit, že ho dívka musela něčím upoutat na první pohled, a to buď postavou, barvou vlasů, chůzí nebo výrazem, rád je maloval nebo skicoval.

Mnoho obrazů v průběhu let tvořil se svojí ženou „Řinkou“, jeho manželka měla velké zdravotní a psychické problémy ještě předtím, než se vzaly. V průběhu let se její stav zhoršoval, až r. 1971 v Bohnické psychiatrické léčebně umírá.⁵¹

Nemoc a smrt manželky ho hodně ovlivnily a hlavně silně zasáhly. Nejen soukromě, ale i pracovně. Také i on sám v té době procházel zdravotními problémy.⁵²

---

⁵⁰ Rukopis Věra Krásná, kap. Ženy v mém životě, Av. 8/95/2, kt. 76.

⁵¹ Pozn.: Kateřina měla však zdravotní problémy a umírá na „zánět plic – hnis. bronchitida – Celkové kornatění tepen“⁵¹, a to 9. května 1971 v Bohnické psychiatrické léčebně.

Kateřina na tom nebyla zdravotně příliš dobře, jak vyplývá ze zprávy, kterou Malina psal pro psychiatrickou léčebnu v Praze 8. „Jmenovanou znám od r. 1942, od r. 1947 jsem jejím manželem. [...]. Už od roku 1933 měla zdravotní problémy, prodělala zánět pobřišnice [...] v roce 1952. Klouzla na náledí, upadla snad částečně na hlavu. Dr. Lunda na Poliklinice na Karlově náměstí jí dělal vždy rentgen hlavy, výsledek podle jeho výroku – negativní. Na podzim v září 1968 ztrácela rovnováhu a opět několikrát upadla. 18. 1. 1968 lehký otřes mozku, distorse v oblasti horní páteře. V r. 1966 ztrácela peníze, byla zádušná – překotně mluvila (podle výroku její přítelkyně).“⁵¹

Malina se o svou ženu pečlivě staral, i když to podle zprávy pro léčebnu bylo s „Řinkou“ komplikované a pro Malinu to nemohlo být snadné.

„Podle mého pozorování začaly první příznaky choroby r. 1964 na podzim: začala zapomínat nejdříve jména svých známých, pak názvy předmětů, [...] (Později od r. 1969) ... vše se jí pletlo při vaření, při nákupu, při nádobí a při ostatních domácích pracech. Od začátku r. 1970 jsem musel celou domácnost vést za ni.“⁵¹

Malina manželku často doprovázel nebo vodil k lékařům, podle lékařských zpráv mohlo být vše nervového původu. Stále jí zajišťoval potřebnou péči jak lékařskou, tak sám doma a byl jí oporou. Později se k tomu přidaly i halucinace, a další fyziognomické komplikace, tudíž péče o ženu musela být velmi náročná. „[...] seděla na posteli a měla halucinace sluchové, snad i zrakové.“⁵¹ Opět ji poslal na vyšetření, dostala léky, po roce 1970 prodělala snad mrtvici, to Malina ve zprávě uvádí s otazníkem, asi to naznačuje její stav a chování. Na konci zprávy shrnuje, proč vlastně žádá o přijetí své ženy, zprávu napsal 15. února roku 1971.

„V srpnu 1969 byla vyšetřena na nervovém odd. v nemocnici na Františku, kde byla hospitalizována asi 10 dnů. V září 1970 opět MUDr. Zoufalou vyšetřena a jí doporučena k psychiatrovi MUDru Laureátovi [...]. Doporučení do Vaší psychiatrické léčebny učinil MUDr. Laureát. Moje manželka se k těmto krokům stavěla apaticky jako vůbec ke všemu v poslední době. Mám z několika stran informace, že Vaše léčebna je jedna z nejlepších a nejserioznějších a byl bych rád, kdyby bylo vynaloženo takové úsilí, aby se její zdravotní stav alespoň částečně zlepšil.“⁵¹

Kateřina byla pravděpodobně do léčebny přijata (zprávu jsem o tom však nenašla), ale dokazovalo by to, že v květnu 1971, tedy pár měsíců po této žádosti, umírá v Praha 8, v Bohnické psychiatrické léčebně.

Pohřeb proběhl 13. května 1971 v krematoriu v Praze Strašnicích.

Na Malinu při tvorbě tyto potíže silně zapůsobily. Ještě předtím, než její nemoc úplně propukla, ji portrétoval. Podle všeho mu žena nějaký čas nechtěla stát modelem. Na obrazech z 60. let nás především zaujme její nepřítomný výraz v očích (i když malířova snaha byla přesný opak). Malina se snažil, aby zdravotní stav „Řinky“ neovlivnil jeho dílo, ale určitě se tomu nedalo úplně zabránit. Z neduhů a letargie ho však po smrti „Řinky“ vytrhla jeho dávná přítelkyně, se kterou se znal od roku 1962: „V této osamocenosti mně občas navštívila naše společná přítelkyně, která k nám dříve docházela. Bylo to tak trochu povzbuzení, že nejsem úplně opuštěn a sám. Brzy se stala vhodným objektem pro mou malířskou práci a v různých obměnách i ke kompozičním obrazům. Nastala doba, že jsem zase intenzívně pracoval.“⁵³

Nejprve je potřeba zmínit, jak se ti dva seznámili. Bylo to v Karlových Varech na kolonádě, kde potkal jistou Věru P⁵⁴[10]. z Ústí nad Labem. Jak sám píše: „Skicoval jsem si při chůzi na malé kartičky, na pokyn mé manželky jsem ji požádal, aby mě v místním parku stála modelem.“⁵⁵

Jak tuto jeho druhou významnou ženu v malířově životě a práci popsat a čím ho vlastně tato žena tak zaujala? Malina ji popisuje takto: „Všiml jsem si více její postavy a proporcí, zaujaly mě její široké boky, pánev a mohutná ňadra. Zatoužil jsem po tom, aby mi stála modelem jako akt a ona souhlasila. Bavilo mne to i po stránce erotické. Namaloval jsem tak více kreseb, aktů v různých pozicích a později i olejová plátna

---

⁵² Pozn.:Tímto bych chtěla zmínit, čím Malina v té době procházel a jak to se to projevilo na jeho práci. Jak sám uvádí v rukopise Věry Krásné: „[...] když už jsem mohl žít plným a spokojeným životem, objevily se první příznaky manželčiny nemoci, které mou pracovní aktivitu později značně omezily. Přesto však, když jsem maloval, vyznívaly mé obrazy jako vždy optimisticky. Jak jsem už dříve uvedl, ve všech případech nepříznivých událostí v mém životě jsem reagoval tak, jako by mi někdo přinesl ošklivou vázu, do níž jsem dal krásný květ, aby byla ošklivost zastíněna a dominovala jen krása. Nebo další příklad mé reakce: když manželčina nemoc už značně pokročila, vodil jsem ji do přírody na procházky. V pěkném zákoutí jsem ji posadil na stoličku jako model a namaloval, z čehož opět vznikl optimistický obraz. Konec šedesátých let vůbec mou výtvarnou tvorbu negativně poznamenal, protože jsem se jí plně nemohl věnovat. Posléze jsem manželku odvezl do nemocnice, kde zemřela. Abych nějak překonal velký zármutek, musel jsem se na okamžik pohroužit do intenzivní práce, nikoliv však do malování, nýbrž do archeologie. [...] Kromě toho jsem se při odpočinku opět začal zabývat filosofií. Cítil jsem, že jen tímto způsobem mohu alespoň trochu zahnat velký zármutek. [...] Tímto způsobem jsem prožíval celý jedenasedmdesátý rok od úmrtí manželky, a pak i další roky. Nemaloval jsem, věnoval jsem se jen archeologii.“ Av 8/92/2, kt. 76.

⁵³ Rukopis Věra Krásná, Av 8/95/2, kt. 76 (přesný přepis i s chybami).

⁵⁴ Pozn.: nelze to říci stoprocentně, ale mělo by jít o Věru Příbylovou, která se bude v umělcově životě objevovat hlavně po smrti jeho manželky Kateřiny kdy se stane jeho přítelkyní a partnerkou. Doložit to můžeme také tím, že v jednom z dodatků k jeho závěti je zmíněna právě Věra Příbylová z Ústí nad Labem.

⁵⁵ Rukopis Věra Krásná, kap. Ženy v mém životě, Av 8/95/2, kt. 76 (přesný přepis i s chybami).

„Žena v parku mezi květy“ [11], pomůckou mi byla i fotografie „Ranní toaleta“ – půl akt v košili a více kreseb.“⁵⁶

Při vyobrazení Věry na obrazech je v případě „Žena v parku mezi květy“ vidět rozdíl mezi Věrou a „Řinkou.“ „Řinka,“ jak bylo zmíněno výše, měla spíše na díle nepřítomný výraz, naopak z obrazů Věry číší chuť do života a živost ve výrazu.

Tímto se snad podařilo specifikovat Malinovu tvorbu a trochu nahlédnout do jeho díla. A to z pohledu našeho, ale i z pohledu samotného umělce, který své myšlenky uváděl v rukopise Věry Krásné.

1.7 Zaměstnání

Ve svém životopise uvádí i svoji první pracovní příležitost po odchodu ze školy: „Po odchodu z Akademie zabýval jsem se pracemi grafickými: grafické úpravy knih, plakáty, reklamy, transparenty a velké figurální kompozice pro reklamní účely filmu.“⁵⁷

Jako další pracovní příležitost ve svém životopise uvádí práci v ateliéru architekta Jaroslava Majora.⁵⁸ Tam měl nastoupit v roce 1927, kdy měl dělat návrhy na figurální biblické náměty v nadživotní velikosti. Během této práce se však zranil a 5 týdnů byl v pracovní neschopnosti. V té době vedl spory s Majorem ohledně peněz za práci. Po jeho zotavení už nemáme zprávy o další takové práci. Můžeme se jen domnívat, že na základě špatné zkušenosti se na další podobnou práci najmout nenechal. Později však začíná působit jako učitel na uměleckých školách.

Po zotavení nastoupil Malina jako instruktor figurální a krajinářské kresby: „Od r. 1929 jsem působil jako instruktor figurální a krajinářské kresby a malby u arch. Jar. Masáka ve studiu Dec-Art v Praze až do roku 1933, kamž jsem byl v r. 1937-38 znovu povolán. [...] Od r. 1940-44 vyučoval jsem v denních i večerních kursech figurálnímu a krajinářskému kreslení a malování ve škole Mánesa, kdy byla tato škola okupanty uzavřena.“⁵⁹

---

⁵⁶ Rukopis Věra Krásná, kap. Ženy v mém životě, Av 8/95/2, kt. 76.

Pozn.: Obraz „Žena v parku mezi květy“ – by mohl být ve sbírkách SM pod př. č. 81/92, H 50077 – obraz je nazván jako „Věra v květech“ z let 1975-1976. Obraz „Ranní toaleta“ sice ve sbírce SM je, ale není to asi Věra a není to půl akt v košili. Př. č. 5/92, ale je z roku 1943.

⁵⁷ Curriculum vitae. SM Roztoky, Fond pozůstalost Miloš Malina AV 2/1993, Kt. 69.

⁵⁸ Jaroslav Major (12. 12. 1869–24. 8. 1936) – Malíř, sochař a architekt. Řeholním jménem „Pantaleon“, „Tvořil architektonické motivy v malbě a restauruje staré obrazy. Byl hlavním iniciátorem spolku „Památková matice chrámová“. – Ottův slovník naučný, díl. 16.

⁵⁹ Curriculum vitae. SM Roztoky, Fond pozůstalost Miloš Malina AV 2/1993, Kt. 69.

Po válce mezi roky 1945–1950 působí na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, a to v oboru monumentální malby. Na školu se dostal díky prof. Emilu Fillovi:⁶⁰ „Po revoluci na podzim r. 1945 jsem byl povolán na Uměleckoprůmyslovou školu na žádost a přání prof. Emilla Filly, aby vedl zatím jeho školu, neboť pro nemoc po návratu z koncentračního tábora nemohl docházeti do školy.“⁶¹

Setkání Maliny s Fillou po jeho návratu z koncentračního tábora a přebrání povinností ve škole uvádí rukopis od Věry Krásné, který psala spolu s malířem: „Když jsem ho po létech opět spatřil, nemohl jsem ho vůbec poznat, protože válečné utrpení silně poznamenalo jeho fyziognomii a to jsem ještě nic nevěděl o tom, jaký vliv zanechalo nekonečné ponižování Fillovy osobnosti na jeho duši.[...] Navrhl mi hned, abych mu tykal. Poté mne seznámil se svou představou, jak by škola měla být vedena. Nyní na mne čekala velká práce, neboť jsem měl na starosti hned od začátku nového školního roku 1945 asi 30 posluchačů, z nichž čtvrtina byla děvčata. Vedl jsem obor monumentální malby.“⁶²

Dále v rukopise Malina pokračuje, jak škola fungovala, co tam on sám dělal a kdy se k nim opět přidal Filla:

„Poválečná UMPRUM měla 3 ročníky všeobecné výuky a 3 ročníky speciálky. V prvním ročníku se učilo studium hlavy podle živého modelu uhlem, ve druhém se kreslil akt podle živého modelu uhlem a ve třetím figurální kompozice podle vlastního návrhu. První dva roky jsem školu vedl sám, teprve třetím rokem tam Filla začal docházet jednou týdně na kratší korekturu. Pokud se toho týče, naše názory na ni byly vždy shodné. Později, jak se mu zdraví lepšilo, docházel tam častěji. Podle potřeby jsem ho navštěvoval v bytě za účelem odborných konzultací. Tímto systémem, který po všech stránkách dobře fungoval, byla škola vedena až do února 1948. Poté se na škole vytvořil fakultní výbor, sestavený z posluchačů-členů strany [...] Pokračoval jsem ve výuce výtvarného umění, tj. kompozice, stavba obrazu apod., avšak zjistil jsem, že někteří posluchači můj výklad ignorovali a obraceli se ke mně zády.“⁶³

Zde přichází Malina do konfrontace s ideologií té doby. Na otázku studentů, proč jeho odborný výklad ignorují a nepřijde jim důležitý, se mu dostalo odpovědi,

---

Pozn.: Zda to tak ve skutečnosti bylo, se mi nepodařilo dohledat, tyto zprávy máme pouze z Malinova životopisu.

⁶⁰ Emil Filla (4. 4. 1882–7. 10. 1953)– malíř, grafik, sochař a výtvarný teoretik; „Profesor na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Člen skupiny Osma, SVÚ Mánes, spoluredaktor Volných směrů“. Encyklopedie českého výtvarného umění, Academia, Praha 1975, 116.

⁶¹ Curriculum vitae. SM Roztoky, Fond pozůstalost Miloš Malina AV 2/1993, Kt. 69.

⁶² Rukopis Věra Krásná, Av 8/95/2, kt. 76, 36.

⁶³ Rukopis Věra Krásná, Av 8/95/2, kt. 76, 36.

že není dle jejich názoru důležitý odborný výklad, ale že je důležitější ideologie v díle. Malina se však zdatně, dle svých slov, k problému postavil a řádně jim vysvětlil a odůvodnil, proč je důležité jeho výklad poslouchat: „[...] námět politický, sociální nebo z pracovního prostředí ideologii vyžaduje, avšak že to nestačí pro vytvoření uměleckého díla, neboť tam jsou nutné složky výtvarné.“⁶⁴

Výsledkem těchto slov bylo, že členové fakultního výboru určovali, který z profesorů fakultu opustí. Toto rozhodnutí postihlo i samotného Malinu. Jako vysvětlení pro odchod ze školy mu bylo sděleno, že je příliš starý (Malinovi bylo v té době 46 let), hlavním důvodem však bylo pravděpodobně to, že dle názoru fakulty nebyl Malina dostatečně ideologicky zapálený. Tímto bylo ukončeno jeho působení v Uměleckoprůmyslové škole.

Poté působil jako instruktor kreslení v několika kroužcích, např. ve výtvarném kroužku Výzkumného ústavu elektrotechnického v Hloubětíně. Kromě vyučování chodil Malina do plenéru a maloval také ve svém ateliéru, dále vyučoval v podniku Textilní výroby v pražském ateliéru.

V dalších letech jeho tvorbu i práci hodně ovlivňoval jeho a manželčin zdravotní stav, který mu často neumožňoval pracovat. Tyto nemoci také působily na jeho psychiku, což se mohlo projevit v jeho práci.

1.8 Výstavy a členství ve spolcích

Výstavy a členství v některých spolcích se vzájemně prolínaly, což se týkalo hlavně členství a vystavování v SVÚ Mánes. Svoji první výstavu uspořádal v roce 1930, a to v Ratajích nad Sázavou.

„R. 1931 jsem byl přijat za řádného člena SVU Mánes a od té doby se zúčastňuji spolkových výstavách každoročně. R. 1938 na jaře jsem měl první vlastní výstavu v Mánesu, kterou mi zahajoval malíř Václav Špála. R. 1943 jsem měl druhou vlastní výstavu v Mánesu. R 1946 třetí vlastní výstavu v Mánesu.“⁶⁵

Výstavu v roce 1943 mu uváděl doc. Dr. Jan Květ⁶⁶ a výstavu z roku 1946 mu zahajoval Stanislav Talaváňa⁶⁷.

---

⁶⁴ Rukopis Věra Krásná, Av 8/95/2, kt. 76, 36.

⁶⁵ Curriculum vitae. SM Roztoky, Fond pozůstalost Miloš Malina AV 2/1993, Kt. 69 (přesný přepis i s chybami).

⁶⁶ Jan Květ (18. 5. 1896–14. 7. 1965) – pedagog a historik umění, vyhledáno dne 7. 12. 2014.

⁶⁷ Stanislav Talaváňa – historik umění vyhledáno dne 7. 12. 2014.

V roce 1947 Malina dostal první cenu v soutěži o monumentální dílo. Soutěž byla vypsaná SVU Mánesem a ministrem kultury, cenu získal za obraz „Žně“.⁶⁸

Další výstava, souborná v Galerii Václava Špály v Praze, se uskutečnila v roce 1948. Na ní promluvily doc. Dr. Jaromír Uždil⁶⁹ a dr. Prokop H. Toman.⁷⁰ V 70. letech se dostává i k vystavování v Roztokách, se kterými mohl být spřízněn i díky tomu, že již v těchto letech vlastnil chatu na Brnkách, což bylo na druhém břehu Vltavy naproti Roztokám. Pravděpodobně se ale s muzeem kontaktoval přes svůj archeologický zájem o tuto lokalitu. Jistou roli zde sehrála i jeho známost s roztockou sochařskou Hedvikou Zaorálkovou.⁷¹

V Roztokách se konala jeho první výstava v roce 1962. Zároveň to byla jeho pátá expozice, kterou zahajovala prof. Naděžda Melniková-Papoušková.⁷² Druhá výstava v Roztokách, v pořadí jeho šestá, byla pořádána v roce 1973. Tu zahajoval jeho přítel prof. Dr. Jaromír Uždil Csc.. Sedmou byla výstava v Galerii U Řečických, probíhající v roce 1977. Výstavu mu opět zahajovaly prof. Dr. Jaromír Uždil CSc. a Dr. Prokop H. Toman. Jednu z posledních měl v roce 1989. To byla výstava rané tvorby v Nové síni v Praze. I tu otevíral J. Uždil a s ním akademik Jiří Kotalík.

Poslední výstava Miloše Maliny byla v Roztokách v roce 1994. Byla to však výstava, které se autor již nemohl zúčastnit. Výstava ve Středočeském muzeu pod názvem „Miloš Malina a jeho svět“ byla koncipována jako apoteóza na jeho malířské, ale hlavně sběratelské činnosti. Rovněž posmrtnou výstavu nostalgicky otevřel přítel Maliny prof. Dr. Jaromír Uždil Csc..

Malina byl během svého života členem některých spolků, ale i politických stran. Kromě toho, že byl členem Mánesa, se stal členem Ústředního svazu Československých výtvarných umělců,⁷³ dále byl členem Českého fondu výtvarných umění. V Galerii Českého fondu výtvarných umění měl kratičkou výstavu „Obrazy z let 1946-1957“. Byl členem spolku posluchačů umělecko průmyslové školy v Praze.

---

⁶⁸ Vítězný obraz „Žně“ není uložen ve sbírkách Středočeského muzea.

⁶⁹ Jaromír Uždil (22. 2. 1915-19. 8. 2006) – pedagog, historik a teoretik umění, básník, estetik, publicista a malíř. Napsal i několik pojednání o malíři Miloši Malinovy. vyhledáno dne 7. 12. 2014.

⁷⁰ Prokop H. Toman (21. 12. 1872–5. 7. 1955) – právník, sběratel archiválií, kreseb, obrazů a dalších artefaktů pro dějiny kultury, spisovatel, básník, překladatel, soudní úředník. vyhledáno dne 7. 12. 2014

⁷¹ Toto přátelství dokládají jak fotografie tak korespondence. Uložené se sbírkách Středočeského muzea, fond Fotoarchív a Archiv.

⁷² Naděžda Filaretovna Melniková-Papoušková (23. 11. 1891–10. 7. 1978) – překladatelka, folkloristka a historička umění. Původně pocházela z Petrohradu později pak žila a zemřela v Praze vyhledáno dne 7. 12. 2014.

⁷³ Ústřední svaz Československých výtvarných umělců, fungoval v letech 1948-1956 – později v 60. letech byl přejmenován na – Svaz československých výtvarných umělců 1956-1962, 1963-1970.

Jeho vztah či spíše vášeň pro sběratelství se promítla i do jeho členství ve spolcích, stal se členem Klubu sběratelů kuriozit.⁷⁴

Také byl členem několika politických stran: v době protektorátu byl členem Národního souručenství⁷⁵, poté členem Komunistické strany Československa, nakonec členem Svazu československo-sovětského přátelství.

---

⁷⁴ Klub sběratelů kuriozit – byl založen v roce 1965 skupinou pražských sběratelů. Brzy se stal klubem celostátním a v průběhu let se orientoval na netradiční sběratelské obory. Svou činnost rozvíjel v několika kulturních zařízeních a od roku 1993 je samostatným občanským sdružením, vyhledáno dne 7. 12. 2014.

⁷⁵ „Vytvoření [...] za těžké politické situace na jaře 1939. Jeho úkolem je zabezpečiti a vésti národ k všestrannému rozmachu podle zásad národní pospolitosti a národního řádu. [...] Hlavou N-ho s. je státní president dr. Emil Hácha [...] byl zřízen rozhodnutím státního presidenta z 21. břez. 1939. [...] V náborové akci, zahájené rozhlasovým projevem státního presidenta z 1. dub. A uskutečněné v týdnu od 23. dub. do 1. květ., přihlásilo se do N-ho s. přes dva miliony mužů české národnosti, starších 21 let, tedy až na nepatrný zlomek všichni dospělí Čechové v Protektorátu Čechy a Morava.[...] Členy Kulturní rady, jejímž předsedou jmenoval státní president universitního profesora dr. Miloslava Hýska, jsou jednak členové výboru N-ho s., jednak odborní pracovníci kulturní všech oborů.“ – Ottův slovník naučný, dodatky.

2. Malinova pozůstalost ve Středočeském muzeu

Vzhledem k tomu, že manželství Kateřiny a Miloše bylo bezdětné a ani po smrti Kateřiny neměl Malina žádné děti, nebyl tedy po něm žádný přímý dědic. Z ostatních členů rodiny už zřejmě neměl nikoho.⁷⁶

Do jeho dědictví byly zahrnuty hlavně věci denní potřeby z jeho bytu a ateliéru. Vytvořit jejich seznam se nepodařilo, vzhledem k četnosti, různorodosti a velkému množství jednotlivých položek. Proto Malina ve své závěti uvedl jen několik příkladů z toho, co bylo v závěti zahrnuto. Šlo opravdu o pestrou škálu, počínaje jeho pracemi a konče díly jiných autorů jako byli Václav Špála či Emil Filla. Kromě uměleckých děl to byly různé kusy nábytku, textil, sklo a také kuriozity a nerosty, až po šperky. Mimo těchto uměleckých a historických předmětů byla součástí jeho pozůstalosti i rozsáhlá knihovna, sbírka pohlednic a rovněž rodinné fotografie.

Malina svoji první závěť sepsal 4. dubna 1973, kdy jako hlavního dědice ustanovil, tehdy ještě Oblastní muzeum. Také bylo vysloveno přání umělce, aby muzeum mimo převzetí celé pozůstalosti, pečovalo o rodinný hrob, který se nachází na Vinohradském hřbitově v Praze. Tuto závěť pak během života doplnil ještě o několik dodatků. Co se však v závěti ani v dodatcích nikdy nezměnilo bylo, že hlavní a největší část dědictví získalo Středočeské muzeum, v dodatcích se měnily pouze drobné části pozůstalosti.

V prvním dodatku šlo o osobní věci po manželce Kateřině, které měly být rozděleny mezi tři ženy.⁷⁷ Jaký vztah měly tyto ženy k Malinovi nebo jeho ženě, se určit nedalo. Mohli bychom, nikoliv stoprocentně říci (je ovšem docela možné, že jde pouze o shodu jmen), že jeho přítelkyní byla rovněž Věra Příbylová. Další dodatek, ze dne 14. listopadu mění pak veškeré závěti a dodatky ve prospěch muzea. Podle něj muzeum získalo veškerý majetek i finanční hotovost, avšak milovanou chatu na Brnkách odkázal svému dlouholetému příteli historikovi Jaromíru Uždilovi.

Celou pozůstalost pak vyřizoval Obvodní soud pro Prahu 1 – Staré Město. Rozhodnutí bylo schváleno 10. května 1993. Tím se muzeum zvětší částí stalo výhradním vlastníkem jeho pozůstalosti. V rozhodnutí je movitý majetek vyčíslen na

---

⁷⁶ Pozn.: Nevíme přesně, kdy zemřela sestra Božena a zda měla či neměla děti, ale také mohla být ze závěti vyloučena pro špatné vztahy s bratrem a jejich spory o majetek.

⁷⁷ Pozn.: dědičkami se staly Věra Příbylová, prof. Jiřina Seidlová a Marta Váňová.

celkem 9432 kusů⁷⁸ + ošacení i finance. Celková cena byla vyčíslena na 14 a půl milionu, čisté hodnoty dědictví, což byl pro Středočeské muzeum velký přínos.

Přesný seznam přebíraných věcí nebyl k rozhodnutí vyhotoven a přiložen. Jak už jsem zmiňovala, nešlo to kvůli obrovskému množství věcí v bytě a v ateliéru. Tento problém pocítili sami pracovníci Středočeskému muzeu při přebírání pozůstalosti.

Před detailním popisem celé pozůstalosti a jejím rozdělením je potřeba zmínit přínos celé sbírky pro muzeum. Tím, že Malina chtěl (což udělal i svým odkazem), aby jeho pozůstalost zůstala v kuse a v jedné instituci, se zachovala v celém kontextu a celistvosti. Proč si vybral právě Středočeské muzeum? Mohlo to být proto, že přes Vltavu měl právě milovanou chatu na Brnkách a okolí kolem Roztok miloval.⁷⁹ Další možností mohlo být, že si muzeum zamiloval během svých výstav, které zde měl v roce 1962 a 1973. V této době totiž patřilo k jednomu z našich nejmladších a odkaz takového rozsahu mu určitě k rozvoji velmi pomohl. A to nejen rozsahem věcí, ale zejména pestrostí, jelikož do každé části odborného oddělení se dostala část pozůstalosti a tím fondy rozšířila a obohatila.

Jak ji charakterizovat? Možná by to vystihla slova pracovníků, kteří ji stěhovali: Co do bytu vstoupilo, už ho neopustilo.

Vzhledem k tomu, že se Malina ve svém sběratelství na nic nevyhraňoval ani nespécializoval, můžeme zde najít opravdu vše. Při nakupování se snažil, pečlivě zvažovat co koupil. Podle zachovaných účtenek byl zákazníkem nejen starožitností, ale i nejrůznějších bazarů, nevyhýbal se ani bleším trhům. Vzhledem k financím kupoval spíše dostupnější předměty. Nebránil se ani poškozeným, které sám restauroval, což byla jeho záliba. Díky kombinaci restaurování a touze nic nevyhodit se mu podařilo zachovat i předměty z dob před první světovou válkou či z období meziválečné éry, které se běžně spíše vyhazovaly. Kupříkladu obaly, reklamy, kancelářské potřeby, ale i krabice nebo různá nářadí a náčiní.

Co můžeme ve sbírce najít? Z obecného pohledu se skládá z různých materiálů, velikostí, hodnoty, užití, stáří, nevyhraňuje se ani na provenience. Jsou zde věci jako z domova, tak z Evropy, ale i ze zámorí.

---

⁷⁸ Pozn.: Soudní rozhodnutí neuvádí přesně proč a čeho počet kusů, pouze se v něm píše: „Movitý majetek zůstavitele z jeho bytu v Praze 1, Ostrovní 12/1708 a ateliéru v Praze 1, Na struze 1 – celkem 9432 ks různých movitostí (obrazy, kresby, knihy, slohový nábytek).“

⁷⁹ Pozn.: Bylo to způsobeno jeho láskou k archeologii a malbě, kdy putoval roztockou krajinou a byl vybaven skicářem a lopatkou, aby případně mohl skloubit obě svoje vášně.

Nyní bych chtěla sbírku představit trochu podrobněji. Malina sbíral předměty už od svého mládí. Objevují se v ní i unikáty jako byzantské křížky, předměty z dynastie Chan (2. století) a Tchan (8. století). Dále jsou zde běžnější věci jako soubor hraček různých materiálů (dřevo, plech, plyš) i velikostí, ten čítá kolem tří tisíc kusů. Další velkou částí a kolekcí je soubor fotografií a pohlednic. V pozůstalosti nechybí ani sbírka nejrůznějších starožitností, jako evropská fajáns, česká a moravská kamenina, předměty z míšeňského a vídeňského porcelánu. Z větších předmětů se objevují různé typy nábytku od Biedermeieru, historizující nábytek, lidový nábytek nebo výrobky od známé firmy Thonet. Ještě bych chtěla zmínit soubor cínů z 18. a 19. století. Krásným příkladem toho, že měl vše od starších i mladších předmětů je soubor skla, v něm se objevují věci z 18. a 19. století, ale i moderní láhve, lahvičky a skleničky. Zajímavostí nacházející se v pozůstalosti je soubor podmaleb na skle nebo slovenské črpáky.⁸⁰

Snad se mi podařilo z části nastínit charakter Malinovy sbírky a vypíchnout zajímavosti, které se v ní nacházejí, byť jen v obecné rovině. Více pozůstalost představím později podle zařazení v depozitáři. Určitě nelze opomenout jednu její podstatnou část, která však pro Malinu nemusela být tak cenná jako starožitnosti, ale pro nás má vekou hodnotu. Archivní dokumenty. Jejich přínos spočívá v tom, že nás seznamují se životem Maliny, ale můžeme zde najít i informace o nákupu předmětů, kterých si ve své sbírce cenil. Dokonce jsme se mohli dozvědět, že kvůli financím obrazy prodával, ale když to šlo, vykupoval svá díla zpět. Což by mohla naznačovat četnost jeho olejů v pozůstalosti ze všech fází svého života.

Řekla bych, že celá umělecká tvorba, ale i sběratelská činnost celý jeho pozemský život, byly jeho srdeční záležitostí.

Na závěr bych zmínila, jak muzeum umělci ze jeho odkaz poděkovalo. Jelikož se tak nemohlo stát, když žil, přikročilo Středočeské muzeum k tomu, co by Malinovi udělalo asi větší radost než samotné poděkování. V období od listopadu 1993 do března 1994 byla zpřístupněna expozice s názvem Miloš Malina a jeho svět (výstava z pozůstalosti umělce a sběratele). Tu zahajovala osoba nejpovolanější, Malinův přítel prof. Uždil. Zde se návštěvníkům ukázala část odkazu, ale snaha byla nabídnout co nejvíce a v co největší pestrosti, jakou sbírka představuje. Šlo rovněž o to seznámit

---

⁸⁰ Pozn.: Tradiční slovanská nádoba, používaná zejména na salaších, ze které se pilo. Zhotovena zpravidla ze dřeva. U ucha črpáku je zdobena vyřezávaným motivem, nejčastěji pastýřský výjev.

návštěvníky s umělcem Milošem Malinou, a světem, kterým se obklopoval. Výstava byla jistě důstojným poděkováním za velkorysou a ojedinělou pozůstalost.

2.1 Pozůstalost v rámci muzea

První, co po odkázání sbírky a jejím právním vyřízení následovalo, bylo vyklizení a přemístění předmětů z bytu a z umělcova ateliéru. Samotné stěhování probíhalo v rádech dnů, maximálně tří týdnů, a to z toho důvodu, že byl městským úřadem stanoven termín, do kdy se prostory musely vyklidit. Další podmínkou bylo, že během stěhování se nesměla žádná věc vyhodit a vše se muselo odvézt. Tudíž se stěhovaly kuriozity typu pytlíku od brambor, hrnce se zaschlými vajíčky a jiné podobné věci. Jako důkaz toho, že Malina opravdu nic nevyhazoval, můžeme poukázat na fakt, že v bytě byly nalezeny pytle s vyhořelými sirkami nebo náhradní nepoužitelná ramínka od dámských podprsenek.⁸¹

Všechny předměty musely být pečlivě zabaleny a uloženy do krabic a jiných přepravních boxů (pokud to jejich rozměry a tvary umožňovaly) a převezeny do Středočeského muzea.

Jak už jsem několikrát zmiňovala, k rozhodnutí o dědictví nebyl přiložen seznam s přesným popisem všech věcí. To nebylo možno vyhotovit ani v současnosti, a to z důvodu rychlosti vyklizení bytu a ateliéru. Hlavním cílem pracovníků po přestěhování do prostor muzea byla zpracování celého odkazu.

V první fázi bylo nezbytné jednotlivé kusy postupně utřídit. Některé předměty se po převezení do muzea vyhodily pro jejich nepotřebnost nebo proto, že neměly žádnou historickou hodnotu. Např. obaly od potravin (konzervy, láhve, sáčky a jiné). Následovalo roztřídění předmětů (velká část prošla ozařovacím pracovištěm⁸²), základní konzervací a evidence položek do sbírek. Celý proces trval zhruba dva a půl roku, než bylo vše řádně rozděleno a zaevidováno. Tím byla hlavní část sbírky rozdělena do tematických částí, uložena do depozitářů a zaevidována podle platných předpisů.⁸³

---

⁸¹ Pozn.: tyto informace jsem čerpala od zaměstnanců muzea, kteří se na vyklizení a převezení sbírky od Maliny podíleli, část těchto pracovníků je stále zaměstnána ve Středočeském muzeu a nadále sbírku spravuje.

⁸² Pozn.: Ozařovací pracoviště – je konzervační pracoviště, umístěné v areálu Středočeského muzea. Slouží k ochraně sbírkových předmětů, a to k likvidaci plíci, hub a škůdců. Tím, že předmět je ozářen gama zářením, jsou škůdci zničeni.

⁸³ Pozn.: Podle zákona evidováno do I. a II. stupně v PC databázi Bach. Kde je důležitý popis předmětu, inventární a přírůstkové číslo, uložení a počet kusů. Vše důležité pro identifikaci předmětu.

Velká rána pro sbírku a nejen jí, ale i pro celé muzeum přišla v roce 2002 zasadila ji povodeň. Bohužel, některé předměty z pozůstalosti malíře Maliny byly v jejím důsledku poškozeny nebo nenávratně zničeny. To se týká především lidového nábytku, který byl těsně před povodní⁸⁴ z důvodu rekonstrukce vystěhován z depozitáře do přízemních prostor muzea a části sbírky fotografií. Fotoarchiv se také nacházel v přízemí budovy. Ihned po opadnutí vody byl lidový nábytek vysušen a postupně zrestaurován. Nedošlo tedy k žádným škodám.

Ještě před samotných představením jednotlivých částí a jejich zařazení v rámci muzea je potřeba okrajově zmínit význam sbírky pro budování našich muzejních fondů. Celá Malinova pozůstalost, odkázaná muzeu, překvapuje rozsahem. Její hodnotu můžeme vidět hned v několika rovinách, a to nejen jako soubor velkého množství různých předmětů, ale také coby celek. Je překvapivé, jak se v ní odrážejí život, práce a sběratelská vášeň jednoho umělce. Sběrka nám podává jedinečný obraz o Malinových názorech, idejích a vnímání světa. Zrcadlí se v ní život a osobnost tohoto muže. Tímto počinem a hlavně darováním sbírky do Středočeského muzea se zařadil k významným osobnostem, spojeným s jeho historií. A to nejen po smrti, ale i během života, kdy do sbírek přibýly jednotlivé předměty díky jeho darům z archeologických nálezů, které jako archeolog amatér učinil v okolí Roztok a Prahy.

„Převážná část sbírkových předmětů z meziválečného období navázala na možnosti sběrného programu mladého regionálního ústavu, v němž mohly převažovat jen doklady hmotné kultury 20. století. V kolekci uměleckého řemesla i lidového umění posílily základ sbírky, kde rozhojnil předměty z domácností 19. století. [...] Převzetí sbírek neznamenal jen zkvalitnění celého muzejního fondu, ale také (např. v podmalbách na skle) vznik samostatných souborů. Díky velkorysému daru se

---

⁸⁴ Pozn: Povodeň postihla celý areál zámku i Braunerův mlýn v srpnu roku 2002. I přes všechna ochranná opatření a val do něj voda vnikla. Kritický den nastal 12. srpna 2002, kdy byl vyhlášen 3. stupeň povodňové aktivity – „V noci ze 13. na 14. srpna voda překonala ochranný val a překonala i představy o stoleté vodě. Během středy 14. srpna povodeň v Roztokách dosáhla svého vrcholu. V areálu zámku voda zaplavila všechny přízemní prostory až do úrovně stropů.“ (Čapková 2003 – Tamara Čapková: Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy a povodeň. Středočeský vlastivědný sborník, 2003, 237-238, 240) Voda však rychle ustupovala už od 15. srpna, v sobotu 17 srpna, již hladina vody klesla natolik, že bylo možné vstoupit do všech objektů.

„Škody na sbírkách nebyly proto vzhledem k celkovému zasažení muzea tak hrozivé. Poškozeny vodou byly fondy nebo části fondů, které z prostorových důvodů musely být provizorně umístěné v přízemí objektů areálu zámku a které již nebylo možné včas evakuovat; Souběžně probíhala záchrana zasažených sbírkových předmětů, knih a písemností. Bezprostředně po jejich vyproštění se provádělo čištění a nejnútnejší preventivní ošetření – praní a sušení fotografického materiálu, omývání nábytku a dalších předmětů a jejich opakovaná desinfekce, sušení a přesáčkování archeologických nálezů atd. Mokrý knihy a písemnosti byly baleny do folií a postupně odváženy do mrazíren.“ (Čapková 2003, 237, 238, 240)

nyní může Středočeské muzeum sbírkovými fondy rovnat starším muzeím, vzniklým v regionech ve druhé polovině 19. století a to nejen co do množství, ale do značné míry i kvality sbírkových předmětů.⁸⁵

Výjimečnost má tato sbírky díky své celistvosti. Tím, že nebyla rozdělena do více muzeí, ale naopak byla kompletně odkázána právě Středočeskému muzeu, přináší dva zásadní významy. První, jak bylo výše uvedeno, spočívá v rozšíření sbírkových předmětů a vytvoření nových fondů v muzeu. Druhý, zásadnější, ve vztahu k Malinovi je ten, že díky povaze odkazu nám celý soubor nabízí možnost detailně prozkoumat postavu Miloše Maliny, a to jak v rovině pracovní, sběratelské, tak soukromé. Také, ale i v širším kontextu, z ní lze pochopit jeho vztah k přátelům, umělcům té doby, rodinným příslušníkům a událostem, které se během jeho života staly. Dalším významným aspektem sbírky jsou i kulturně historické souvislosti, a to díky tomu, že Malina nic z toho co sbíral, dostal nebo jinak získal, nevyhodil. I tím je sbírka zajímavá pro představu o běžném životě té doby, obalových materiálech, vývoji ošacení a mnoha dalších aspektech.

Předměty z pozůstalosti jsou často využívány i dnes při výstavách, jak ve Středočeském muzeu, tak v dalších muzeích jako zápůjčky (hračky, podmalby na skle, betlémy a jiné). Velká část nábytku je součástí nové expozice v areálu zámku.

Po představení sbírky z obecného pohledu je potřeba ji konkretizovat, a to přímo tak, jak je řazena v prostorách Středočeského muzea. Tím se také pokusíme kolekci představit v její dnešní podobě, jak se sní nadále pracuje a jak byla pracovníky muzea rozdělena. Pro rozdělení sbírky jsme použili její uložení do depozitářů, jelikož dělení do skupin a podskupin by bylo v globálním popisu méně přehledné. Toto rozdělení podle uložení v depozitářích již naznačuje charakter a obsah každé konkrétní části Malinovy sbírky. V podstatě však jde o jedno oddělení, ve kterém jsou sbírky uloženy, a to Odborné oddělení pod vedením PhDr. Ivany Kubečkové, která oddělení vedla již v době přesunu Malinovy pozůstalosti. V tomto oddělení se sbírka dělí na Depozitář – Historie, Výtvarné umění, dále Fotoarchiv a Archiv.

Jako první bych představila Archiv, z něhož jsem čerpala nejvíce informací o životě Maliny, jelikož jako o méně známém českém umělci o něm nelze získat příliš zpráv, z knih ani z článků. Ty, které se objevují, jeho život charakterizují stručně, a to

---

⁸⁵ VLK 1999, 54-55.

spíše výstavy, práci nebo jeho studium na uměleckých školách. Nikoliv život tak, aby se dal udělat kompletní obrázek o jeho osobnosti nejen jako malíře, ale také sběratele.

2.2 Archiv

Kromě trojrozměrných předmětů, a samozřejmě i jeho uměleckých děl, se do sbírky Středočeského muzea dostaly také Malinovy dokumenty. I v této oblasti je směsice věcí. Opět platí: co vstoupilo, již neodešlo. V tomto případě doslova, jelikož své poznámky a myšlenky psal na to, co měl zrovna po ruce, tř. účtenky, obaly od sušenek, zbytky papírků atd., a samozřejmě, žádný z nich nevyhodil (to se dá soudit z množství, které je v archivu uloženo). Tyto archiválie jsou krásným důkazem jeho života, sběratelské vášně, ale podávají také informace o přátelích a jeho aktivitách. A také jsou hlavním zdrojem informací o době, událostech a autorovi jako takovém.

Z dokumentů jeho života se zde nacházejí např. vysvědčení, právní dokumenty o sporech se sestrou Boženou a arch. Majorem, poznámky týkající se každodenního života (sešity příjmů a výdajů (pocitivě psané denně, týdně, měsíčně), papírky s různými poznámkami např. o jeho ženě).

Pro ilustraci uvádíme úryvek z jedné z nich: „Řinka je v poslední době na sebe hrozně nedbalá; Nemyje se a když jde spát, musím jí vždy říkat, aby si umyla aspoň ruce; (18.VI.1967) Přál bych si, aby Ř. byla, a zatím je takováto: 1. aby byla příjemná a oddaná, 2. aby měla smysl pro pořádek a pro domácnost...“⁸⁶

Tyto papírky užíval skoro jako neuspořádaný deník, psal si tam dokonce intimní věci mezi ním a „Řinkou“, ale i to, že mu nechce stát modelem: „V r. 1963, 18./9 odmítla mně stát modelem a to trvá dodnes.“⁸⁷

Malinovy poznámky o jeho ženě mohou dokazovat, jak se zdravotní problémy jeho ženy projevovaly v jejich každodenním životě, i jak ho to mohlo ovlivňovat v běžném životě a malířské tvorbě.

Kromě těchto dokumentů a dalších podobných, se mezi nimi nacházejí také korespondence po jeho matce, dále korespondence s „Řinkou“ a také s přáteli. Dokumenty, představujícími jeho sběratelskou vášeň, jsou účtenky o nákupu starožitností či materiálů. Co se týče přátel, jsou zde dopisy, dokumenty, které se však

---

⁸⁶ Dokumenty poznámky Maliny, Av 52/95, kt. 77.

⁸⁷ Dokumenty poznámky Maliny, Av 52/95, kt. 77.

nemusejí a také netýkají přímo Maliny. Vztahující se například k Elišce Krásnohorské a spolku „Ženský výrobní spolek český v Praze.“⁸⁸

Dalšími písemnostmi jsou materiály k různým životním událostem – parte, svatební oznámení a další. Také se tu objevují jednotliviny kolem uměleckých spolků, pozdravy od přátel z cest různé typy varií, výstavní katalogy, kalendáře, ceníky, reklamní a propagační materiály atd.

Tato část fondu by se dala shrnout jako „Malina a svět kolem něj“, protože zde se dá nalézt opravdu cokoliv. Ať už věci přímo se vztahující k umělci nebo ke společnosti, v níž se pohyboval, ale i předměty, které se osoby Miloše Maliny vůbec netýkaly, pouze se dostaly do jeho sbírky. On je nevyhodil a tím zachoval zajímavosti pro další generace.

V archivu se z pozůstalosti Maliny nachází celkem 53 kرتونů⁸⁹. Fond je uložen v archivních krabicích, které jsou umístěny v pojízdných kontejnerech, kde jsou chráněny proti prachu a světlu. Tento archivní fond se bude v budoucnu ještě pečlivě zpracovávat a bude se k němu vytvářet přesný inventární seznam. V současné době je tento fond přístupný badatelům ke studiu.

Všechny následující depozitáře - Fotoarchiv, Historie a Výtvarné umění – spadají do skupiny jednotné evidence jako Historie. Jen část věcí je uložena v historickém depozitáři do národopisu. Archiv spadá do samostatné skupiny, Archiválie. Takto jsou zaevidovány v programu Bach, které muzeum používá jako evidenci. Předměty se navíc zapisují do přírůstkové knihy vedené v papírové formě. Skupina Historie je rozdělena do tří depozitářů a v počítačové verzi je rozdělena hlavně podle podskupin, které budou v textu následovat.

2.3 Fotoarchiv

Dalším depozitářem, v němž se nachází část Malinovy sbírky, je Fotoarchiv. V něm jsou fotografie týkající se rodiny či přátel a dále snímky, které Malina pořídil a později používal jako inspiraci pro tvorbu a práci v ateliéru. Některé fotografie názorně dokládají jejich použití při Malinově tvorbě, jelikož na některých jeho dílech

---

⁸⁸ Spolek založen r. 1871 Karolínou Světlou. Krásnohorská byla nejprve členkou a pak i starostkou.

⁸⁹ Pozn.: Fond prochází v nynější době rozsáhlou inventurou, proto není možné udat přesný počet inventárních čísel, ani počtu kusů archivního materiálu.

jsou vidět přesné nebo hodně podobné výjevy zachycené na fotografii, např. krajina se snopy obilí, ženy při práci na poli, koupající se lidé u vody, ale také třeba jen vlak, zemědělské stroje atd. Fotografoval manželku Kateřinu, ale i další ženy, vyskytující se v jeho životě. To, mu bylo třeba inspirací pro malířskou tvorbu.

V jeho sbírce se objevují fotografie⁹⁰ jako: kabinetky, vizitky, čb. fotografie, kabinetka-kolorovaná, alba, barevná fotografie. Nejvýznamnější je ambrotypie z roku 1848 v originální adjustaci, portrét amerického vojáka.

Tento depozitář, bohužel, asi nejcitelněji zasáhla ničivá povodeň v roce 2002, která právě zde napáchala (co se týče Malinovy sbírky) nejvíce škody. Fotoarchiv se nacházel před rokem 2002 v přízemí a byl zatopen až po strop. V současnosti sídlí v prvním patře. Po opadnutí vody, i přes včasný zásah pracovníků muzea a dobrovolníků, se nepodařilo zachránit vše. Zbývající část sbírky Fotoarchivu byla odvezena z muzea⁹¹, fotografie byly omyty, usušeny. Po rekonstrukci Braunerova mlýna byly fotografie znovu vyprány a usušeny. Následovala jejich inventarizace a zničené byly ze sbírek Středočeského muzea odepsány. Fotografie jsou dnes uloženy v novém depozitáři v adekvátním obalovém materiálu v plechových skříních. Sbíрка fotografií čítá 507 přírůstkových čísel, to je 2927 kusů.

Kromě fotografií je ve fotoarchivu uložena také rozsáhlá kolekce pohlednic. Tato část sbírky je rozdělena tematicky: místopis, hory, pohoří, zahraničí, kuriozity, je zde velká část s tematikou Velikonoce, Vánoce, MDŽ, Jarní pozdravy, ovoce atd.

Čítá 4013 přírůstkových čísel, to je přibližně 40 343 kusů.

2.4 Historický depozitář

Nejvíce předmětů z Malinovy pozůstalosti zahrnuje historický depozitář. Jeho obsah je zde velmi pestrý. Hlavní skupiny se dělí na historii a národopis. Ty je potřeba rozdělit na podskupiny, které charakterizují obsah sbírky. Suchým výčtem podskupin, který bude následovat, můžeme dokumentovat pestrost a rozmanitost Malinovy pozůstalosti, uložené v tomto depozitáři: vázy, nádobí a náčiní denní potřeby, textilie, keramika, porcelán, sklo a mnoho a mnoho dalších předmětů. Celý výčet s rozdělením

---

⁹⁰ Některé fotografie byly z pozůstalosti vyřazeny a nebyly zaevidovány pro svůj značně choulostivý obsah. Tehdejšími pracovníky, kteří třídili tuto část pozůstalosti, přišlo nevhodné lechtivé až intimní fotografie, i lehce pornografické, do sbírky zařazovat.

⁹¹ Pozn.: Důvodem byl nedostatek místa v muzeu. Poničená část Fotoarchivu byla převezena na zahradu jeho správkyňe Tani Hůlkové (mé matky), kde jsme trávily čas na záchraně tohoto fondu a sbírky. Vlastní zkušenosti a vzpomínky při záchranách pracích po povodni 2002.

uvádím v poznámce.⁹² Skupina historie a národopis obsahuje přibližně 9500 přírůstkových čísel.

Dlouhý a strohý výčet nelze vynechat, a to proto, že na něm můžeme ukázat rozmanitost Malinovy sbírky a jeho pestrost. Je vidět, že Malina se nezaměřoval pouze na sbírání konkrétních věcí, ale sbíral vše, co se k němu dostalo a co sbírat šlo.

Předměty v této sbírce jsou uloženy v tematických skupinách. Buď v regálech či pojízdných kontejnerech – v nichž jsou buď ve speciálních obalech nebo krabicích, v případě šatů v obalech na šaty. Nábytek je uložen dle prostorových možností. Tato největší část Malinovy sbírky postupem let prochází (spolu s dalšími sbírkami v muzeu) digitalizací, z důvodu potřeby dokumentace předmětů. Fotografie jsou připojeny do PC databáze, ke každé evidenční kartě s popisem předmětu.

Sbírka obsahuje celkem 7824 přírůstkových čísel, to je celkem 13 310 kusů. Detailněji v evidenci historie je 5788 přírůstkových čísel, tj. 10 109 kusů, v národopisu 2034 přírůstkových čísel, tj. 3 199 kusů. Zde je vidět, která z těchto skupin je na počet kusů a přírůstkových čísel početnější.

2.5 Depozitář Výtvarné umění

Důležitou a také hlavní částí sbírky jsou Malinovy umělecké práce a díla, která získal třeba od přátel a jiných malířů: „Václav Špála, Antonín Procházka, Emil Filla, Bořivoj Žufan.“⁹³

V této části se objevují podskupiny, které pozůstalost dělí na následující typy: Kresba, malba, grafika, plastika, rámy a výtvarné potřeby.⁹⁴

---

⁹² Pozn.: V historickém depozitáři nachází: nábytek slohový; plastika; lidové umění, lidový nábytek, lidové umění - malba, lidové umění - plastika; osvětlovadla; interiérové - doplňky; hodinky; devocionále, devocionále-kování, devocionále - grafika; hospodářství; umělecké řemeslo; sakrálie; domácnost - stolničení, domácnost-kuchyňské náčiní, domácnost; hudební nástroje; údržba textilií; kuřácké potřeby; upomínkové předměty - osobnosti, upomínkové předměty; architektonické prvky; kancelářské potřeby; vexilologie; sport; betlémy; mimoevropské kultury; obalové sklo - likér, lihovina, ochucovadla, drogerie, víno, konzervace, farmacie, kosmetika, kancelář, nealko; obalová technika, zdravotnictví, reklama; kalendář; faleristika - řády a vyznamenání, plakety, medaile; přeprava; míry a váhy; skauti-junáci; zvykosloví; obuv; textilní rukodělná výroba; řemeslo; oděvní a módní doplňky; ruční práce; technika; optika; škola; kování; elektrotechnika; toaletní potřeby; zdravotnictví; šperky a bižuterie; textilie; grafika - osobnosti; fotografie - upomínkové předměty; hračky; divadlo; společenský život; starověk; topidla; fotopřístroje; audiotechnika; spolky - organizace; militarie; drobné tisky; propagační tisky; numismatika; bankovky - platidla; náboženské tisky; knihy - staré a vzácné tisky; alba; pohlednice; oděv dětský; oděv - ženský; domácnost textilie; gramofonové desky; domácnost - údržba; přeprava; 2 sv. válka a kartografie; hry; obuvnictví; bižuterie, obchod;

⁹³ Závěť, Av 1/1993, kt. 68; Pozn.: Díla od těchto umělců jsou ve sbírkách Středočeského muzea: Václav Špála obraz „Hyacint v květináči“; Antonín Procházka kresba „Stojící dívka“; Emil Filla grafický list „Muž zápasící se lvem“; Bořivoj Žufan obraz „Most přes řeku“.

Některá díla jsou dodnes v rámech nebo jen na blind rámu, také zde najdeme samotné rámy. Uloženy jsou zde i některé výtvarné potřeby jako třeba kazety na barvy a štětce, desky pro výtvarníky, paleta, pouzdro na malířské potřeby, taška na kazetu, kazeta s barvami a paletou. Ve sbírce se nachází i malířský stojan.

Typy děl, objevující se v depozitáři výtvarného umění, jsou třeba přípravné kresby a skici, grafické listy. Malby se objevují na plátně, některé na dalších podkladech, třeba na plechu.

Tato sbírka je uložena ve starém a novém depozitáři.⁹⁵ Během přemísťování Malinovy sbírky je každý obraz důkladně očištěn, vyfocen, ošitkován přírůstkovým číslem a pak uložen. V novém depozitáři, jsou obrazy uloženy v závěsném a pojízdném kontejnerovém systému. Takže obrazy na sobě neleží, ani se jinak nedotýkají a při otevření posuvných kontejnerových křídel jsou přehledné a snadno se v nich hledá.

Malinovy obrazy po přemístění do muzea evidovala brigádnice a studentka dějin umění Martina Pekárková. Později sbírku spravoval historik PhDr. Miloslav Vlček. Některé popisy při evidenci obrazů překvapily dokonce samotné pracovníky, kteří sbírku zpracovávali, i pozdější pracovníky studující tyto záznamy. Jako příklad můžeme uvést tř. popis „mytí prdelí“. Tento velmi odvážný popis je však autentický. Pocházející od samotného autora, tudíž je v popisu u kresby uveden.

Sbírka výtvarného umění obsahuje na 2523 přírůstkových čísel, tj. 4509 kusů předmětů.

---

⁹⁴ Pozn.: I tyto věci se nacházejí ve sbírkách Středočeského muzea v Malinově pozůstalosti. V případě rámu se zachovaly samostatné rámy z jeho ateliéru, nikoliv rámy, vyrámované z obrazů.

⁹⁵ Pozn.: V současnosti se sbírka stěhuje, ze starého depozitáře do nových prostor, vybavených novým typem úložného systému. Část je proto uložena v novém prostoru (převážně větší kusy umělcovy sbírky) a menší díla, kresby a skici, jsou zatím ve starém depozitáři a čekají na stěhování.

3. Prolínání sbírky do Malinovy malířské tvorby

V poslední kapitole bych přešla k samotným obrazům a prolínání Malinovy sbírky do umělecké tvorby. V každé skupině se budu věnovat dvěma až třem příkladům podrobněji a ostatním pouze rámcově, jelikož nelze pro tak velké množství obrazů a sbírkových předmětů uvést vše. Také jsem se při popisu zaměřila, kromě sbírky, pouze na obrazy, a to většinou vyhotovené v oleji. Důvodem výběru byl fakt, že na obraze jsou předměty lépe rozeznatelné než na skicách, i když k některým níže uvedeným příkladům se mi podařilo dohledat přesné skici nebo studie. Skici bych pak uvedla jako příklad Malinovy přípravy pro samotný obraz, a to pouze okrajově, jelikož to není hlavním tématem této kapitoly. K některým obrazům máme pouze jednu skicu, někdy více, třeba i kombinované, jedna tužkou a druhá barevná.

V případě návrhů a skic bych pouze uvedla, že jejich nejčastějším tématem jsou ženy, hlavně akty (některé až lehce pornografické), dále krajiny. V menší míře tu můžeme vidět portréty, zvířata, ornamenty a různá další témata, která ho zaujala. Na barevných skicách výrazně převažuje modrá barva. Většinou je však tvořena obyčejnou tužkou.

3.1 Zátíší

První velkou skupinou jeho obrazů, doplněných nebo tvořených převážně z předmětů z jeho sbírky, jsou zátíší. Zde bych pro četnost děl uvedla více příkladů než jen dva nebo tři.

V zátíší se často objevují květy ve váze, kombinovaná kompozice předmětů z jeho domácnosti s doplněním nějakého typu pochutiny (nejčastěji ovoce), případně s jiným komponentem. V případě některých předmětů by se mohlo zdát, že byly pro Malinu velmi atraktivní, jelikož se objevují na více dílech. Oblíbenou mu mohla být také modrá barva, jelikož se v jeho díle objevuje nejčastěji⁹⁶.

Nyní bych ráda představila několik zátíší. Začnu konkrétním předmětem, který se vyskytuje na jednom či více obrazech. Později vyberu konkrétní obraz a předměty,

---

⁹⁶ Pro četnost Malinových děl jsem se zaměřila pouze na obrazy a vynechala skici. Na skicách se tato teorie dá také ověřit, jelikož i zde silně převažuje modrá barva. Skici zde budou představeny pouze jako přípravné studie k uvedeným obrazům.

kteře se na něm vyskytují, a uvedu, proč jsem si pro popis z velkého množství děl uložených ve Středočeském muzeu zvolila zrovna tyto obrazy.

První předmět, který jsem zvolila, se vyskytuje hned na několika obrazech. Jde o „Empírový džbán se zlaceným dekorem.“⁹⁷[12] Tento džbán musel mít pro malíře značný význam. Buď patřil mezi jeho oblíbené předměty nebo mu přišel zajímavý pro tvorbu, což by mohl být důvod jeho častého vyobrazení v Malinově díle. Na prvním obraze s názvem „Šeřík a kosatec“⁹⁸[13] z roku 1952 je dominantní květina. U džbánu je přesně zobrazena a odkryta pro diváka spodní část, horní je zakryta květy šeříků a kosatců. Ztotožnit toto vyobrazení s tímto konkrétním empírovým džbánem je možné díky přesnému zobrazení tvaru i zlacenému dekoru na džbánu.

Na obraze „Zátiší s empírovým džbánkem“⁹⁹[14] datovaný mezi roky 1979-1984, není džbán ústředním motivem, i když název říká něco jiného. Džbán je zde postaven do kompozice pokoje s velkou květinou a zrcadlem a naznačenou postavou stojící v pozadí, která však není zachycena celá, ale jen část těla. Obraz je světlý Dalo by se říci, že barevnost je přizpůsobena barevnosti empírového džbánu, tedy celý obraz je ve světlých tónech.

První příklady nebyly tak výjimečné jako dílo „Zátiší s konvicí“¹⁰⁰ [15] datované do 70. let 20. století. Zde je džbán vyobrazen s dalšími exotičtějšími předměty. Pro svůj rozměr i barevnost je však dominantní a diváka na obraze upoutá jako první. Mohl sloužit jako kontrast ladné jednoduché elegance a exotických barevných tvarů ostatních předmětů. A v čem je dílo tak výjimečné? Nalezneme k němu skici barevná [16] (barevná skica je datována do června roku 1946), ale i propracované do detailů jen tužkou [17]. Kresba tužkou musela být vyhotovena první. Rozdíl je totiž ve vyobrazení židle - na skici je natočena židle tak, že se dá rozpoznat tvarování opěradla, kdežto na barevné je židle natočena stejně jako na samotném obraze, kde čelo splývá v jedné ose, tudíž tvarování není poznat. Proto bych viděla posloupnost v tvorbě těchto skic nejprve tužkou, poté kolorovaná. Je potřeba zmínit ještě obraz „Zátiší s konvicí“¹⁰¹ [18]. Proč znovu uvádí stejný název? Je sice stejný, nicméně jde o další obraz (olej na kartonu), tentokrát z roku 1946. Zajímavostí je, že kompozice rozmístění předmětů je v obou dílech stejná. Několik rozdílů najdeme: natočení židle, odlišné jak od obrazu, tak

⁹⁷ Empírový džbán se zlaceným dekorem, př. č. 2143/93, (evidenční karta SM).

⁹⁸ Obraz „Šeřík a kosatec“, př. č. 44/92, olej, z roku 1952, (evidenční karta SM).

⁹⁹ Obraz „Zátiší s empírovým džbánkem“ př. č. 83/92, olej, datovaný mezi roky 1979-1984, (evidenční karta SM).

¹⁰⁰ Obraz „Zátiší s konvicí“, př. č. 177/92, olej, datovaný do 70. let 20. století, (evidenční karta SM).

¹⁰¹ Obraz „Zátiší s konvicí“, př. č. 101/92, olej na kartonu, 1946. (evidenční karta SM).

od skic. V tomto případě je židle natočena už čelem. Hlavní rozdíl je ve zpracování. Kompozice na kartonu působí spíše jako propracovanější skica. Nejsou zde tak precizně propracované detaily a to hlavně vzory na předmětech. Dá se říci, že zde umělec nedodržuje přesné proporce předmětů. Ty jsou, od ostatních vyobrazeních sraženější (včetně skic) kde jsou protáhlé a štíhlejší. Rozdíl mezi vyobrazením kompozice na kartonu a oleji je několik let. Dal by se tu vidět vývoj a posun umělce vpřed. Od stylizace k propracovaným detailům, až vyvrál k přesnějším a reálnému zobrazení tvaru. Také je důležité poznamenat, proč jsem přiřadila skicu k dílu na plátně a nikoliv k vyobrazení na kartonu. Protože zlacená linka nad patkou je vyobrazena pouze zde. Otázkou však zůstává, proč tato kompozice existuje v tolika provedeních. Lze se pouze domnívat, že jí tvořil mnohokrát proto, že mu zobrazení nepřišlo stále dostatečně dobré, detaily a proporce se mu nezdály dokonalé, dle jeho představ. To můžeme doložit pohledem na všechna tato vyobrazení a vidět v nich jistý vývoj a variabilitu námětu.

Dalším takto identifikovatelným předmětem ze sbírky je váza z opaktního modrého skla¹⁰² [19], balustrovaná se zvonovitým rozšířeným hrdlem, dekor je vytvořen ze zlatého pásu vinné révy. Zde byla identifikace těžší, jelikož tvar vázy je hodně stylizovaný a přesně nekopíruje tvar originálu. Na jednom díle je zlacený dekor pouze naznačen a podruhé není zobrazen vůbec. Ale díky tvaru a barvě se dal připodobnit ke konkrétní váze z jeho sbírky.

Tato modrá opaktní váza se vyskytuje hned na dvou obrazech. Na prvním „Karafiáty a meloun“¹⁰³[20] z roku 1956 je vidět zlacený dekor na váze. Dekor i váza jsou spíše stylizované a přesně nekopírují reálný tvar daného předmětu ani dekoru. Váza je doplněna květinou karafiátů, umístěnou vně. V pravém dolním rohu díla je použit talíř z jeho sbírky¹⁰⁴[21], který však není přesně identifikovatelný kvůli ovoci na něm položeném. U tohoto talíře se můžeme ohledně přesnosti předmětu jen dohadovat, a to díky tvaru a kombinaci barev daného předmětu na obraze a předmětu uloženého v jeho pozůstalosti. Obraz je dále doplněn o další věc z jeho domácnosti, kterou je pohovka¹⁰⁵[22] v pozadí díla. Slouží jen jako doplněk pro dotvoření kompozice pokoje.

---

¹⁰² Váza př. č. 3904/93, z opaktního modrého skla, balustrovaná a zvonovitě rozšířeným hrdlem, malovaný pás vinné révy. Čechy 2. pol. 19. století. (evidenční karta SM).

¹⁰³ Obraz „Karafiáty a meloun“ př. č. 123/92, olej, z roku 1956, (evidenční karta SM).

¹⁰⁴ Dezertní talíř, př. č. 1877/93 s modrým okrajem, (evidenční karta SM).

¹⁰⁵ Pohovka, př. č. 253/93, novoklasicistní, vyřezávané dřevo, hedvábný potah, 2. polovina 19. století, (evidenční karta SM).

Druhým obrazem, na němž se tato opaktní váza vyskytuje, je „Lesní kytice“¹⁰⁶[23] z roku 1946. Zde je opět vyobrazena uvedená váza, avšak mezi obrazem „Karafiát s melounem“ a „Lesní kytice“ je rozdíl v dekoru vázy. Na obou obrazech je ztvárněna ve stejné barvě a v naznačení tvaru, avšak na prvním je vidět zlacený dekor. Na obrazu „Lesní kytice“ už umělec z neznámého důvodu zlacený dekor na váze nevytvořil. Proč podruhé vázu zobrazil odlišně není jasné, rozdíl ve vyhotovení těchto obrazů je přesně deset let a tato časová prodleva jistě mohla hrát svou roli.

U Maliny se zdá, že když v průběhu let zobrazuje jeden předmět na více dílech, pak se na předmět při každém dalším uměleckém zpracování dívá vždy jiným, možná kritičtější okem. To bych mohla doložit tím, že v pozdějším ztvárnění daného předmětu je vidět určitý vývoj v jeho tvorbě. Jaký? U prvotního zobrazení to vypadá, jako že si autor není ještě tak jistý v zobrazení předmětu. Nebo, že prvotní myšlenka byla namalovat předmět takto, avšak při pohledu na své dílo s odstupem času, s přibývajícím zkušenostmi, se rozhodl jej umělecky vykreslit znovu. Jeho vyobrazení s odstupem času a nabytými životními a uměleckými zkušenostmi předpokládalo jiné vyhotovení. Na uvedených případech je krásně vidět, jak vývoj postupuje a s roky je ztvárnění přesnější.

U dalších zátiší umělec pro doplnění kompozice používá květiny, ale často se objevuje i ovoce (u jablek na zátiší jsem dříve již uvedla podobnost s dílem Cézanna). Oblíbenou barvou při práci mu musela být modrá barva, která se vyskytuje na téměř všech obrazech. A to buď jako jedna z použitých barev na díle nebo v barevnosti předmětu (zde můžeme vidět podobnost s díly V. Špály, uvedeno již dříve), případně nalezneme modrý dekor či potisk předmětu. Tento typ se objevuje na zátiší velmi často. Někdy se v díle objevuje pouze jeden modrý předmět, ale jindy jich tam můžeme nalézt více. Tento případ chci nyní ukázat na dvou obrazech. První obraz s jedním modrým předmětem je „Zátiší s klivií,“ druhý, kdy se na díle objevuje více předmětů s modrou tematikou, je „Zátiší s čínskou vázičkou“.

Před popisem dalšího zátiší bych ráda zmínila, co o nich píše například jeho přítel Jaromír Uždil: „Setkáváme se tu i se zátišími, na nichž se v jakési neslyšné konverzaci setkaly věci, jimiž se malíř rád denně obklopuje – džbány, misky, šálky, květiny a ovoce. Neujde nám, že předměty tu mají skoro stejný význam jako lidé;

---

¹⁰⁶ Obraz „Lesní kytice“ př. č. 133/92, z roku 1946, olej, zlacený rám, (evidenční karta SM).

jsou to zástupci světa, na jehož harmonickém uspořádání se sami podílejí, lhostejno zda vznikli prací lidské ruky a z důvtipu lidského mozku, nebo jsou jen částí přírody.“¹⁰⁷

Nejvíce zpráv a informací o jeho díle podal právě Jaromír Uždil, který byl nejen historikem, ale hlavně dobrým přítelem Maliny.

Na obraze „Zátiší s kliví“¹⁰⁸, [24] datovaném do konce 40. let 20. století, je kombinace dvou hlavních předmětů, a to květiny a karafy. Klívie je zde doplněna modrou polygonální karafou se zátkou¹⁰⁹ [25] z opaktního modrého skla. Proč došlo ke spojení těchto dvou věcí, se můžeme jen domnívat. Možná to bylo dáno zvláštním tvarem květiny a karafy nebo bylo důvodem květinové zlacení na karafě. Také může být význam obrazu i ten, že hlavní, co chtěl v tomto případě malíř vyobrazit, byla ona karafa. Ta totiž upoutá svojí barevností, zatímco květina s květináčem není tak výrazně barevná jako karafa a spíše splývá s pozadím obrazu. Smyslem tohoto spojení mohlo být možná to, aby květina doplnila kompozici s danou karafou a současně ji nezastínila. V díle „Zátiší s kliví“ bychom mohli vidět inspiraci od dvou malířů, Cézanna a Špály. V zobrazení květiny, ale i květináče, se inspiruje v díle Špály (např. „Zátiší s hyacintem a ovocem“ [26] z roku 1933). Podobné motivy můžeme vidět sice i u Cézanna, ale podobnost se Špálou je v tomto případě výraznější. U karafy je vidět podobnost se Cézannem, kdy na zátiší předmět zobrazuje proporčně přesně, avšak dekor na předmětu jde již trochu stranou. Dekor je zobrazen, ale není propracován do detailů. Je spíše stylizován na předmětu. U Cézanna můžeme vidět toto zobrazení např. v díle „Zátiší s jablky a broskvemi“ [27] z roku 1905.

Modré předměty z jeho sbírky jsou ze všech možných materiálů, sklo, porcelán, kamenina, ale i smalt. Většina se jich objevuje v jeho umělecké tvorbě.

Další obraz kombinuje několik modře dekorovaných předmětů, a to převážně v orientálním stylu. Jde o obraz „Zátiší s čínskou vázičkou“¹¹⁰, [28] datovaný do 70. let 20. století. Zde je několik orientálních předmětů¹¹¹, jako jsou dvě vázy a jeden zásobník,

¹⁰⁷ Katalog Miloš Malina – Obrazy z let 1940/1976.

¹⁰⁸ Obraz „Zátiší s kliví“ př. č. 221/92, olej datovaný do konce 40. let 20. století, (evidenční karta SM).

¹⁰⁹ Karafa se zátkou, př. č. 2137/93, Polygonálního a výrazně projímaného tvaru, maureska s orientalizujícími motivy, úchytka zátky vzduťatá a zahrocená, (evidenční karta SM).

¹¹⁰ Obraz „Zátiší s čínskou vázičkou“ př. č. 185/92, olej datovaný do 70. let 20. století, (evidenční karta SM).

¹¹¹ Pozn.: Orientální předměty se objevují v jeho sbírce, jelikož Malina sbíral vše. Orient to mohl být proto, že byl zvláštní a zajímavý. Jen domnívat se můžeme, že ho mohl inspirovat hotel Sakura, postavený v roce 1924 japanologem Joe Hloucha. Vytvořen byl pro jeho sbírky japonského umění.

všechny porcelánové s modrým orientálním dekorem či potiskem. Každý předmět je jinak veliký a jinak umístěn do kompozice celého obrazu. Hlavní a největší je velká japonská váza¹¹², [29] v pozadí je pak na půl zobrazena zásobnička¹¹³[30] s orientálním tiskem. Na obraze nás zaujme také drobná plastika ležící ženy.¹¹⁴[31] Proč drobná plastika doplňuje tyto orientální vázy, není známo. Stejně tak zůstává otázkou spojení tří jablek umístěných v popředí. Plastiku mohl na obraz umístit jen proto, že se mu líbila, přičemž do jiné kompozice se mu esteticky nehodila. V případě výrazně červených jablek by mohlo být důvodem narušení stejné barevnosti obrazu, kombinující převážně modrou a hnědou. Kromě rozrušení barevného pojetí díla jsou tu hned dva znaky, které by mohly poukazovat na podobnost se zátiším Cézanna. Jde o kompoziční rozmístění předmětů na stole. Nejsou rozesety v jedné ose, nýbrž po desce stolu. Také je zajímavé postupné střídání předmětů do přední a zadní části díla, dále doplnění předmětů a textilií. V daném případě jde o nařazení závěsu v zadní části obrazu. Nakonec zde najdeme dvě věci, které již byly zmiňovány v souvislosti se Cézannem – pokud je kompozice doplněna ovocem. Také přesné zobrazení tvaru předmětů, avšak dekor je pouze stylizován, ale tak, že se i přesto dá motiv rozpoznat a tím k němu lze přiřadit konkrétní předmět.

Jako poslední příklad v této části bych uvedla obraz „Zátiší se slunečnicemi“¹¹⁵[32] z roku 1984. Vybrala jsem jej hned z několika důvodů. Zaprvé je to jedno z mála děl, kde nepřevažuje výrazně modrá barva, byť i zde ji aspoň v náznacích malíř uplatnil. Zadruhé: Přesně zachytil předměty, včetně detailů, tedy i jejich poškození¹¹⁶. Dominantou tohoto obrazu jsou dva předměty z jeho sbírky. První je váza¹¹⁷, [33] v níž jsou umístěny slunečnice. Je z kouřového skla. Malíř zde krásně a přesně zobrazil její tvar, připomínající cylindr petrolejové lampy. Druhým předmětem

---

Případně se také mohl inspirovat některým z umělců, kteří také používali orientální předměty pro svojí tvorbu, jako např.: Henri Matisse. Co však bylo skutečnou inspirací, není známo.

¹¹² Váza př. č.3541/93, porcelánová, malba kobaltem pod polevou, Japonsko, konec 19.–poč. 20. století, (evidenční karta SM).

¹¹³ Zásobnička, př. č. 3579/93, porcelánová, tisk kobaltem pod polevou, (evidenční karta SM).

¹¹⁴ Plastika ležící dívky př. č.4778/93, fajáns kolorovaná žlutě, fialově a modře, 20. léta 20. stol (evidenční karta SM).

¹¹⁵ Obraz „Zátiší se slunečnicemi“ př. č. 197/92, olej, z roku 1984, (evidenční karta SM).

¹¹⁶ Pozn.: takovéto vyobrazení není u něj tak typické, některé předměty sice zobrazuje s přesným vyobrazením detailů, u jiných detaily stylizuje nebo naznačuje. Takto vyobrazené předměty lze identifikovat, avšak tímto zobrazením nemusí být identifikace přesná. Výjimečně může dojít k záměně předmětu.

¹¹⁷ Váza př. č. 2271/93, kouřové sklo, tvar cylindru petrolejové lampy, na patce s krátkým dřívem, (evidenční karta SM).

na obraze je žebrovaný, zeleně glazovaný džbán¹¹⁸[34], který malíř ztvárnil i s jeho nedokonalostmi, jako je odřená zelená glazura na patce a uchu džbánu. U tohoto díla je přesné, až precizní zobrazení daného tématu, není zde žádná stylizace. Takto precizně zobrazená zátiších jsem našla jen na dílech z roku 1984. Kromě tohoto obrazu je to patrné rovněž na dalším z tohoto období - „Zátiší s kyticí a koflíkem.“¹¹⁹ [35]

Na něm je krásně vidět, že Malina nemiloval jen dokonalé a nové předměty, ale i ty poškozené. Podle čeho tak můžeme usuzovat? Např. podle „Zátiší se slunečnicí“, na němž zachytil poškozený džbán. Nějakým způsobem narušenou věc přece nemusel zachytit. Mohl si vypůjčit jen tvar a barvu. U Maliny můžeme vidět různé variace těchto zátiší. Hledat v nich nějaký řád či smysl je těžké. Jeho zátiší bych je rozdělila do tří oblíbených skupin: první, kdy kombinuje předmět ze své sbírky s květinou nebo ovocem, někdy do díla vložil oboje. Druhou skupinu bychom mohli nazvat stolničení. Zde kombinuje předměty s pokrmem, kompozice jídla na stole, jako by si jej právě připravil na stůl (typově téma snídaně, oběda). Samostatně jsou květinová zátiší, oblíbenou květinou hlavně šeríky, které se objevují na obraze z roku 1952-1955. Zůstává stejná barevnost květů (fialovo-bílá), které doplňuje jiným typem vázy. Některá zátiší umělci sloužila jako dar manželce. Místo kytice k narozeninám/svátkům. To dokazuje štítek na zadní straně díla, který jsem našla na některých obrazech s jeho názvem a i poznámkou – mé ženě k narozeninám nebo svátku.

Co říci o jeho zátiších na závěr? Charakteristické je, že na každém se objevuje minimálně jeden nebo více předmětů z jeho sbírky. Převažují však drobné předměty, např.: vázy, džbánky, hrnky, mísy, ty se objevují nejčastěji. Jen málo se jich objevuje na více obrazech. Řekla bych, že pro tvorbu zátiší používal hlavně snadno dostupné věci z domácnosti. Může to dokazovat, že byly jeho a tím se staly součástí sbírky ve Středočeském muzeu. Svědčí to o tom, že vše, co měl, musel milovat (to dokazuje jeho láska až vášeň ke sběratelství, nic nevyhodil), proto se mohl snažit, aby si tyto předměty uchoval.

Stoprocentně se nedá říci, zda byl nějaký předmět v jeho životě nejoblíbenější, nicméně vzhledem ke shromažďování věcí měl zřejmě vztah ke všem stejně vřelý, ať šlo o hrnek nebo lidový nábytek.

¹¹⁸ Džbán, př. č. 1440/2001, zelená glazura, tělo plasticky žebrované, (evidenční karta SM).

¹¹⁹ Obraz „Zátiší s kyticí a koflíkem“ př. č. 93/92, olej, z roku 1984, (evidenční karta SM).

3.2 Kombinace portrét a zátiší

Samozřejmě, nesmíme opomenout ženy, které byly součástí jeho života. Uvedu dva příklady – první, kdy ztvárnil svoji ženu „Řinku“ a druhý, kdy zobrazil neznámou modelku. I zde nalézáme předměty z jeho sbírky. Tady však není předmět hlavním bodem, jenž chtěl autor zachytit. Pravděpodobně jde o dotvoření kompozice, či o doplnění přirozenosti daného tématu.

První příklad je obraz s názvem „Podobizna mé ženy,“¹²⁰[36] datovaný mezi roky 1955-1973. Zachycuje sedící „Řinku“ při odpolední kávě s dezertem. Předmět je ztvárněn jako součást přirozeného aktu „Řinky“ pijící kávu. Na tomto díle se dají určit dva předměty, které Malina použil pro doplnění kompozice s „Řinkou“. Prvním je porcelánový hrnek¹²¹[37] (opět se zde objevuje evidentně Malinova oblíbená modrá barva). Dekorem objevujícím se na hrnku, je hroznové víno, které však malíř jen stylizuje. Pozadí celého obrazu tvoří netypický koberec,¹²²[38] který se stal také součástí pozůstalosti. Je hodně barevný a vzorovaný, typu „kilim“, kromě portrétu „Řinky“ je to nejdominantnější prvek díla. Proč jsem si vybrala právě tento obraz? Pro zajímavost, kterou skrývá výraz „Řinky“, který je nepřítomný až skoro mrtvý (opět s důrazem hlavně na oči). To mohlo být způsobeno tím, že v té době měla vleklé zdravotní problémy, hlavně psychické. Snažil se ji zřejmě zachytit jako zdravou, jak ji viděl sám, při odpočinku u kávy, avšak výraz očí svědčí o jejích problémech. Předměty, koláč a káva mají navodit harmonickou, klidnou atmosféru výjevu. Koberec zastupuje pozadí. Zda opravdu sloužil jako tapisérie, nelze určit. Byl silně poškozený, hlavně po stranách.

Další obraz můžeme s nadsázkou považovat za zátiší. Jde o „Sedící ženský akt (modelka)“¹²³[39] z roku 1937. Dal by se definovat jako odpočinek při malbě aktu. Je hodně stylizovaný, bez detailů (případně by zde mohla být inspirace kubismem), nahá modelka sedí před rozdělaným plátnem. Při tomto typu vyobrazení se dají přibližně identifikovat dva předměty. Lze je pouze odhadovat. Co to přesně je, ale stoprocentně říci nemůžeme. Prvním jsou lodičky ležící vedle modelky. Ty bychom

¹²⁰ Obraz „Podobizna mé ženy“ př. č. 55/92, olej, datovaný do let 1955-1973, (evidenční karta SM).

¹²¹ Hrnec, př. č. 863/93, porcelánový, bílo-modrý, ve střední části barevný motiv hroznů, uprostřed zobrazena kočka, (evidenční karta SM).

¹²² Koberec, př. č. 3596/93, Koberec „Kilim“ typu, Karaman Jižní Anatolie, pol. 19. stol., vlna, tkáno, sešité 2. pruhy, vínová, bílá, hnědá, modrá, žlutá; kvalitní, (evidenční karta SM).

¹²³ Obraz „Sedící ženský akt (modelka)“ př. č. 9/92, olej, z roku 1937, (evidenční karta SM).

tvarem a barvou mohli připodobnit k lodičkám¹²⁴[40], jsou z černého sametu, bez ozdoby. Dalším předmětem doplňujícím kompozici je slaměná ošatka¹²⁵[41] ležící na stolku. Je v ní ovoce. Obraz může na diváka působit jako přípravný či jako nedokončené dílo, a to tím, že se od jiných Malinových prací dost liší. O tomto obraze bychom mohli říci, že předměty tu jsou pouze proto, že v daný okamžik byly v ateliéru, ale nebyly úmyslně komponovány. To se můžeme jen domnívat, ale doložit to nelze.

I k tomuto dílu se mi podařilo nalézt skicu [42], datovanou rokem 1940, tudíž až tři roky po vyhotovení samotného obrazu. Vystává tedy otázka, proč skica vznikla až tři roky po obraze? Mohu se zde pokusit o vysvětlení, proč tomu tak je. Obraz mohl vzniknout později, rok 1937 je psán tužkou a to pouze na rámu, avšak rám na obrazu úplně neseďí, obraz v něm trochu plave. Mohu se tudíž domnívat, že rám je datován do roku 1937, zatímco obraz mohl vzniknout v roce 1940 jako skica nebo i později, po jejím vyhotovení.

U dalších vyobrazení, kdy je hlavním tématem žena, jsou předměty z jeho sbírky pouze doprovodným jevem, nikoliv hlavním tématem. Je to pouze věc, která má dokreslit celkovou atmosféru daného námětu.

3.3 Fotografie jako inspirace pro uměleckou tvorbu

V Malinově sbírce se nachází velké množství fotografií, které mu sloužily jako zdroj inspirace, a také pro pozdější práci v ateliéru. Malina fotografoval buď to, co mu přišlo zajímavé, nebo co měl jako námět v hlavně. Fotografie mu sloužily jako příprava pro zhotovení konkrétního obrazu, kdy si situaci nafotografoval – detaily i celky. Později v ateliéru z těchto snímků vytvořil obraz. To můžeme doložit některými snímky, zachycujícími části daného obrazu. Ukážu dále na několika příkladech.

Velkým tématem, ke kterému existuje série fotografií a skic, jsou „Žně“. Proč velkým? Zpracoval je v letech 1942 až 1949 několikrát. Také k tomu měl soubor fotografií „Žně“, kde jsou zvětšeni lidé při práci na poli, široké pohledy, ale i detaily. Příčinou mohlo být, že v roce 1947 s dílem „Žně“ vyhrál 1. místo v soutěži vypsané Mánesem. Ještě před namalováním tohoto obrazu vznikly některé jeho obrazy a skici s tímto tématem. Proč si pro soutěž vybral zrovna tento námět? To by mohl vysvětlit článek z dobového tisku: Výtvarnictví před monumentálními úkoly, z 15.VIII. 1947,

¹²⁴ Lodičky př. č. 137/2000, na vysokém podpatku, černý satén, bez ozdob, (evidenční karta SM).

¹²⁵ Slaměná ošatka, př. č. 812/93, (evidenční karta SM).

Právo lidu, ústřížek novin z archivu: „Nejšťastněji si vedl Miloš Malina, který ve svých Žnících se nemusil nutit do něčeho jeho cizího, ale prostě provedl svůj starý námět ve velkém měřítku. Jeho obraz je dílem moderním a důsledně provedeným.“¹²⁶

Nyní bych se zaměřila na konkretizaci série obrazů s námětem žní. První by byla díla „Žně“¹²⁷ [43] z roku 1942 a „Skica ke žnám“¹²⁸ [44] z roku 1943. Inspiraci kubismem bychom viděli u obrazů z let 1942 a 1943, kdy jsou ženy a prostředí stylizovány bez detailů. Více pak ještě obraz z roku 1942, který má ještě ostřejší hrany. Zvláštní je, že kubisticky laděné dílo tvořil v době protektorátu, kdy byly nacisty kubismus, expresionismus a surrealismus považovány za tzv. zvrhlé umění. U obrazů z roku 1949 jsou vidět ideologie a téma práce typické pro období, kdy byla u moci Komunistická strana Československá (KSČ). Jde o náměty kolektivní práce.

Obraz, který získal cenu přeskočíme, jelikož se ve sbírkách nenachází. Další série pochází z roku 1949. Jde o obrazy „Brigáda na žnících“¹²⁹ [45], „Žně“¹³⁰ [46] a „Žně postaru“¹³¹ [47]. U nich bych řekla, že byly inspirovány socialistickým realismem. Realisticky zachycují pole, stroje, ale i postoje žen při práci, řasení oděvu. Také vzhledem k roku 1949 a k politické situaci v zemi. Doložila bych to tím, že Malina vstoupil do KSČ – 18. 3. 1948, protože nechtěl stát stranou. Důvod, proč si vybral právě toto téma se může skrývat i v jednom z jeho pozdějších životopisů a v jeho snaze vyrovnat se se stranou. Jak sám uvádí: „Po únoru přicházím často do styku s lidmi indiferentními neb i částečně nepřátelsky zaměřenými vůči KSČ. V tom případě se vždy snažím vysvětlit nejasnosti, vyvést je z pomluv a přesvědčit o správnosti linie strany, což se mi již dosti často podařilo. Při náhodném setkání s lidmi na venku, snažím se přesvědčit o výhodách JZD, o zcelování půdy, jednotného osevu, strojních stanicích a pod, což se mi rovněž v několika příp. podařilo.“¹³² A právě toto smýšlení ho mohlo přimět k vytvoření obrazů s námětem žní, vyhotovených v roce 1949. Jednou ze zajímavostí je rovněž rozměr. Plátina s tématem žní z roku 1949 jsou rozměrná. Inspirace fotografiemi i skicami je patrná na první pohled. Pro velké množství vyberu jeden příklad za všechny. „Brigáda na žnících“ [48], k tomuto dílu máme skicu tužkou z roku 1949, která zachycuje zjednodušeně to, co později namaluje na obraze. Dále

¹²⁶ Článek Právo lidu, 15. VII.1947 – Výtvarnictví před monumentálními úkoly.

¹²⁷ Obraz „Žně“ př. č. 24/92, olej, rok 1942, (evidenční karta SM).

¹²⁸ Obraz „Skica se žnám“ př. č. 304/92, olej, rok 1943, (evidenční karta SM).

¹²⁹ Obraz „Brigáda na žnících“ př. č. 307/92, tempera, rok 1949, (evidenční karta SM) 120x174 cm.

¹³⁰ Obraz „Žně“ př. č. 21/92, akvarel – skica, z roku 1949, (evidenční karta SM) 43x104 cm.

¹³¹ Obraz „Žně postaru“ př. č. 305/92, olej, rok 1949 (evidenční karta SM) 120x225 cm.

¹³² Životopis, Av 60/2001, kt. 195 (přesný přepis i s chybami a nesrovnalostmi).

веду inspiraci fotografií ze série „Žně“[49]. Je na ní dívka zvedající snop ze země. Objevuje se na obraze, jen trochu upravená. To dokládá, že se fotografie i v tomto případě stala inspirací. Malíř si ji však upravil dle svých představ, aby do díla zapadala. Čím se od sebe dívky na fotografii a obraze liší a čím jsou si naopak podobné? Podobnost je v postoji a položení rukou na snopu, ale i v účesu. Odlišností je hlavně oblečení. Dívka na snímku je v šatech, avšak na obraze je oblečena do bílých krátkých kalhot a krátkého bílo-modrého trička. Proč se oděv mění? Může to být tím, že Malina miloval ženy a nebránil se ukázat ve svých dílech jejich sexualitu (to dokazují hlavně jeho skici, kde převažují akty a sexuální tematika), tu by zde mohl naznačit právě oblečeném dívky.

K obrazům s tématem žní se dochovalo i několik skic [50]. A to buď skica ke konkrétnímu obraze, nebo existuje série skic, které sloužily jako studie k danému tématu. To jsou např. rozpracované postoje lidí pracujících na poli nebo jen detaily, např. ruce. Dále detaily klasů, či zobrazení pracovních strojů nebo i celé kompozice lidí při práci. Je zde krásně vidět, jak pečlivou přípravu si dělal právě k tomuto tématu.

Malina rád maloval ženy a akty. Ženy na obraze, jsem již zmínila. V případě aktů tvořil častěji skici, těch s erotickou tematikou [51] je uloženo ve Středočeském muzeu velké množství. Oleje se objevují také např.: „Akt v křesle“¹³³[52] z roku 1959 nebo „Ženský akt před zrcadlem“ z roku 1941¹³⁴[53]. Inspirací pro tato díla mohly být jak fotografie, tak pohlednice nebo jeho fantazie a ochota žen mu stát modelem. Bohužel, fotografie s erotickou tematikou byly zničeny, tudíž inspiraci a podobnost mezi nimi a jeho dílem nelze upřesnit.

Ještě bych chtěla uvést dva příklady, kdy fotografie sloužily jako inspirace pro krajinu a jiné věci, které mohly umělce zaujmout. U krajiny by to byl obraz „Krajina s panáky“¹³⁵[54] z roku 1942. Jde o vyobrazení pole se sklizenými snopy sena. Inspirací mu mohla být fotografie¹³⁶[55], kde jsou zachyceny snopy sena, různě rozmístěné na poli. Téma krajiny a jejího zobrazení mohlo sloužit také jako únik z reality. V roce 1942, za protektorátu Čechy a Morava, mohl utíkat do klidné krajiny před realitou všedních dnů. Obraz je však hodně stylizovaný, spíše ho maloval veden pocity, než

¹³³ Obraz „Akt v křesle“ př. č. 59/92, olej, 1959 (evidenční karta SM).

¹³⁴ Obraz „Ženský akt před zrcadlem“ př. č. 158/92, olej, 1941 (evidenční karta SM).

¹³⁵ Obraz „Krajina s panáky“ př. č. 95/92, olej z roku 1942 (evidenční karta SM).

¹³⁶ Fotografie F 83/2000/171 – ze souboru fotografií, z výletů, aj.

reálným pohledem na krajinu. V daném případě není vidět inspirace nějakým stylem či umělcem. Spíše bych řekla, že jde o city umělce a idealizování krajiny v těžkých časech okupace (to však nelze doložit).

Další prolínání fotografie a obrazu se objevuje na obraze s tematem vlaku. Ten ztvárnil v díle s názvem „Rychlík v Poříčanech“¹³⁷[56] z roku 1926. Rokem jeho vzniku je uvolněnější doba mezi dvěma válkami. Vlak v této době je nejtypičtějším dopravním prostředkem, auta nejsou zas tak běžná, hlavně pro obyčejné lidi. Malina v té době určitě cestoval vlakem. To by uvedené téma vysvětlovalo. Na obraze, je zachycen vlak projíždějící krajinou. Dominantní je přední část parní lokomotivy, ta je vyvedena bez detailů, takže nelze provést přesnou identifikaci, ale i zde můžeme vidět podobnost s fotografií parního vlaku ze snímků.¹³⁸[57] Fotografie zobrazující vlak stojící v nádraží, celou lokomotivu zachycuje ze strany. Naopak, na obraze je lokomotiva zepředu. Navzdory tomu v nich můžeme vidět podobnost. Lze tudíž předpokládat, že zmíněná fotografie posloužila inspirací pro vznik uvedeného díla.¹³⁹

Mohu říci, že všechny předměty, které se objevily v jeho bytě nebo ateliéru, jej nějakým způsobem ovlivňuje. Bez nadsázky lze konstatovat, že je miloval. Později se hodně z nich stalo součástí sbírky uložené ve Středočeském muzeu. Je to krásný příklad sběratelské vášně, odrážející se v malířově tvorbě. Možná i tyto předměty ho oduševňovaly a následně se promítly do jeho tvůrčí práce. Je však zřejmé, že jeho velké vášně, tj. malba i sběratelství, silně poznamenaly jeho život a vzájemně se propojovaly. Tím se staly nedílnou součástí Malinova života a díla.

---

¹³⁷ Obraz „Rychlík z Poříčanech“, př. č. 111/92, olej, z roku 1926.

¹³⁸ Fotografie př. č. F 48/2001, Parní lokomotivy.

¹³⁹ Pozn.: Takto pracoval např. Alfons Mucha, který si také pořizoval fotografie kompozic obrazů, nebo se fotografiemi inspiroval ve své tvorbě.

Závěr

Práce představila málo známého umělce Miloše Malinu. Jeho vášním, ovlivňujícími celý jeho život byly jak malování, tak sběratelství. Jeho výjimečnost můžeme vidět i v tom, jak je dokázal propojit. Díky tomu, že Středočeskému muzeu, odkázal veškerý svůj majetek, jsem mohla tohoto umělce představit. Jeho odkaz totiž zůstal pohromadě a nebyl rozdělen a zapomenut.

Malina pocházel z umělecky založené rodiny, která ho v jeho malířské a sběratelské náruživosti podporovala. Působil na UMPRUMU jako asistent, který se tam dostal díky svému příteli Emilu Fillovi. Malinovo umělecké vyjádření nebylo vyhraněné. Tvořil například ve stylu kubismu, socialistického realismu apod. Inspirací se mu stali, jak jsem ukázala, jeho umělečtí přátelé, Filla a Špála. Ze zahraničních například Cézanne, od něhož převzal jablka v zátiší. U Filly se inspiroval pojednáním kubistické malby a hlavně námětem hroznů. U Špály ho zaujala modrá barva.

Kromě toho jsem se snažila představit jeho zaměstnání a také zmínit jeho členství v různých spolcích a organizacích a samozřejmě upozornit na jeho umělecké výstavy. Díky výstavám, které uspořádal právě v roztockém muzeu, se později rozhodl celý svůj budoucí odkaz věnovat právě této instituci. Středočeskému muzeu v Roztokách Malina odkázal vše ze svého ateliéru a také bytu. Milovanou chatu na Brnkách, získal jeho dlouholetý přítel Jaromír Uždil. Pozůstalost byla rozdělena, dle svého obsahu, na několik částí a podle charakteru uložena do příslušných depozitářů: archiv, fotoarchiv, historický depozitář a depozitář výtvarného umění.

Z mého výzkumu je zřejmé, že prolínání Malinovy sbírky a jeho díla bylo jeho vášní. Podařilo se mi odhalit, že předměty uložené ve sbírkách jsou často zachyceny právě na jeho obrazech, především na zátiších, která se v jeho díle objevují velmi často a v různých kombinacích: předmět kombinovaný s ovocem, květinou nebo s jinými předměty. Jak jsem již zmiňovala, frekventovaným motivem, zejména na skicách, byly ženy. Dokonce jejich vyobrazení doplňoval předměty ze své sbírky, jak ukázala komparace položek z jeho sbírky s obrazy a kresbami. Dále je patrné, že dalším zdrojem tvorby mu byly fotografie. Malina nebyl jediným umělcem, kdo je používal jako pramen tvůrčí práce. Dalším takový byl třeba Mucha. Malina fotografii používal dvěma způsoby. Buď zachytil různé situace, které následně přenesl na obraz, a to jen s malými úpravami například oděvu, aby mu lépe zapadaly do námětu. Jinou variantou bylo, že si

je zvětšil v různých situacích, jemuž se mohl inspirovat, avšak detailně je na obraz nepřenáší.

V práci jsem se snažila Miloše Malinu vykreslit tak, aby jedince, který ho neznal ani jako člověka ani jako umělce, si dokázal o něm udělat představu. Tedy jak žil a hlavně jak tvořil svá díla. Umělec se rád vyjadřoval modrou barvou. Významnou inspiraci viděl v ženách, které ho provázely celým životem. Proč právě ženy? Jelikož je miloval a obdivoval. Nejvíce ho však na nich fascinovaly oči, které na něj působily až eroticky.

Vzhledem k velkému množství předmětů z malířovy pozůstalosti nebylo v možnostech této práce se podrobněji zabývat celou sbírkou, nicméně se mi podařilo aspoň obecně nastínit, co je jejím obsahem a charakterem. Skutečnost, že se tvorbě tohoto umělce dosud nikdo komplexně nevěnoval, je tato práce přinejmenším pokusem o ucelený obraz o jeho životě a tvorbě.

Seznam použitých zkratk

H – inventární číslo (interní označení pro sbírky ve Středočeském muzeu)

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

KSČ – Komunistická strana Československá

MDŽ – Mezinárodní den žen

Př. č. – přírůstkové číslo

SM – Středočeské muzeum

SVÚ Mánes – Spolek výtvarných umělců Mánes

UMPRUM - Vysoká škola Uměleckoprůmyslová v Praze

Seznam literatury

Monografie

BERGER/ MUSILOVÁ 2005 – Tomáš BERGER/ Helena MUSILOVÁ: Václav Špála:
Mezi avantgardou a živobytím. Praha 2005.

BURGE/ MUSIL 2002 – Eduard BURGE/ Roman MUSIL: Václav Špála. Praha 2002.

ČADSKÝ/ GROSENICK 2005 – Vladimír ČADSKÝ/ Uta GROSENICK: Kubismus.
Praha 2005.

HLAVÁČEK/ KENDALL/ VITÁK 2005 – Zdeněk HLAVÁČEK/ Richard KENDALL/
Václav VITÁK: Paul Cézanne. Praha 2005.

JINDRA/LAHODA 2009 – Petr JINDRA/ Vojtěch LAHODA – kubismus 1910-1925.
Plzeň 2009.

KOSTKA 1966 – Jiří KOSTKA: Fauvizmus. Bratislava 1966.

LAHODA 1995 – Vojtěch LAHODA: Český kubismus. Praha 1995.

LAHODA 2010 – Vojtěch LAHODA: Emil Filla, archiv umělce. Praha 2010.

LAHODA 2007 – Vojtěch LAHODA: Emil Filla. Praha 2007.

LIŠKA/ ŠVESTKA/ VLČEK 2006 – Pavel LIŠKA/ Jiří ŠVESTKA/ Tomáš VLČEK:
Český kubismus: 1909-1925: malířství, sochařství, architektura, design. Praha
2006.

MÍČKO 1975 – Miroslav MÍČKO: Paul Cézanne. Odeon 1975.

PETIŠKOVÁ 2002 – Tereza PETIŠKOVÁ: Československý socialistický realismus
1948-1958. Praha 2002.

RAMOS/ VIGUÉ 2005 – Joana Torres RAMOS/ Jordi VIGUÉ: P. Cézanne. Česlice
2005.

RAZETTO 2008 – Francesco Augusto RAZETTO: Socialistický realismus
Československo 1948-1989. Praha 2008.

RENNERT 2013 – Jack RENNERT: Ivan Lend/ Alfons Mucha. Praha 2013.

RUHRBERG 2011 – Karl RUHRBERG (ed.): Umění 20. století. Praha 2011.

SPURNÝ 1966 – Jan SPURNÝ: Fauvizmus. Praha 1966.

TETIVA 2003 – Vlastimil TETIVA: České umění XX. Století, 1. díl. Hluboká nad
Vltavou. 2003.

WINTER 2004 – Tomáš WINTER: Zajatec kubismu: dílo Emila Filly v zrcadle
výtvarných kritiků. Praha 2004.

Článek v časopise

UŽDIL 1982 – Jaromír UŽDIL: Miloš Malina. In: Výtvarná kultura. 1982, roč. 6, č.3, 37-40.

UŽDIL 1989 – Jaromír UŽDIL: Mladá léta Miloše Maliny. In: Ateliér, čtrnáctideník Svazu českých výtvarných umělců. 1989, roč.2, č. 17.

UŽDIL 1990 - Jaromír UŽDIL: Malíř Miloš Malina. In: časopis Svaz českých výtvarných umělců, Praha 1990.

Stat' ve sborníku

ČAPKOVÁ 2003 – Tamara ČAPKOVÁ: Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy a povodeň. In: Středočeský vlastivědný sborník, Roztoky 2003.

VLK 1993 – Miroslav VLK: Malinova sbírka ve Středočeském muzeu. In: Středočeský vlastivědný sborník, Roztoky 1993.

VLK 1999 – Miroslav VLK: Miloš Malina a jeho sbírka. In: Středočeský vlastivědný sborník, Roztoky 1999.

Katalog výstavy

ČAPKOVÁ/KUBEČKOVÁ 1993 – Tamara ČAPKOVÁ/ Ivana KUBEČKOVÁ: Miloš Malina a jeho svět, Roztoky 1993.

Alfons Mucha. Praha 2001.

NOHA/TOMAN/UŽDIL 1958 – Jan NOHA/ Prokop Hugo TOMAN/ Jaromír UŽDIL: Miloš Malina: Obrazy z let 1946-57, Praha 1958.

Socialistický realismus Československo 1948-1986, Praha 2012.

Špála, Václav: vybrané díla ze sbírek českých galerií. Praha 2003.

TALAVÁŇA 1946 – Stanislav TALAVÁŇA: Miloš Malina: Oleje, akvarely, kresby, Praha 1946.

UŽDIL 1977 – Jaromír UŽDIL: Miloš Malina: Obrazy z let 1940/1976. Praha, 1997.

UŽDIL 1989 – Jaromír UŽDIL: Miloš Malina: Raná tvorba, Praha 1989.

Heslo v lexikonu

DOLESKÝ 1936 – Antonín DOLENSKÝ: Kulturní adresář ČSR, 1936.

Encyklopedie českého výtvarného umění. Academia. Praha 1975.

Encyklopedie světového malířství, Academia, Praha 1945.

CHAGALL 20011 – CHAGALL: Slovník českých a slovenských výtvarných umělců, 1950-2001, díl L-Mal., Praha 2011.

Otův slovník naučný, 1899-1943.

PAVLIŇÁK 1995 – Petr PAVLIŇÁK: Signatury českých a slovenských výtvarných umělců. 1995.

Seznam výtvarných umělců evidovaných při Českém fondu výtvarných umění, 1984.

TOMAN 1993 – Prokop TOMAN: Nový slovník československých výtvarných umělců. 1993.

Archivní prameny

Pozůstalost Miloše Maliny, uložená ve Středočeském muzeu v Rožtokách. Celkem 53 kartonů. (obsahující: rukopis o jeho životě; závěť; výstřižky z novin o Malinovi, také o dalších umělcích; reprodukce děl různých autorů).

Obrazová příloha

1. **Miloš Malina**, autoportrét, olej, 30. léta 20. století.

2. **Miloš Malina a Kateřina Malinová**, roz. Šuranová, fotografie, série z let 1946-1953.

3. „**Zátiší s ovocem a klarinetem**“, Emil Filla, olej, 1939.

4. „Zátiší se džbánem a hrozny“, Miloš Malina, olej, 1946.

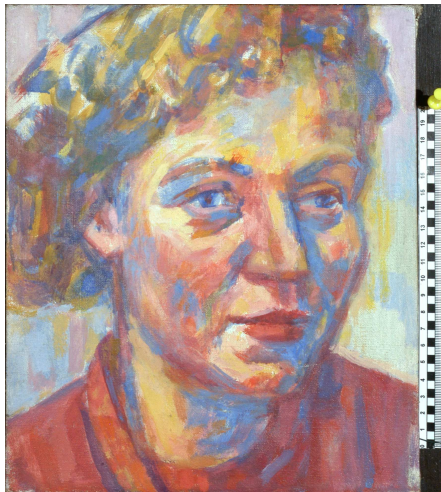
5. „Zátiší s vánočkou“, Miloš Malina, olej, 1946.

6. „Zátiší s kopretinami“, Miloš Malina, olej, 1950.

7. „Podobizna ženy“, Miloš Malina, olej, 50. léta 20. století.

8. „Portrét Věry M.“, Miloš Malina, olej, 50. léta 20. století.

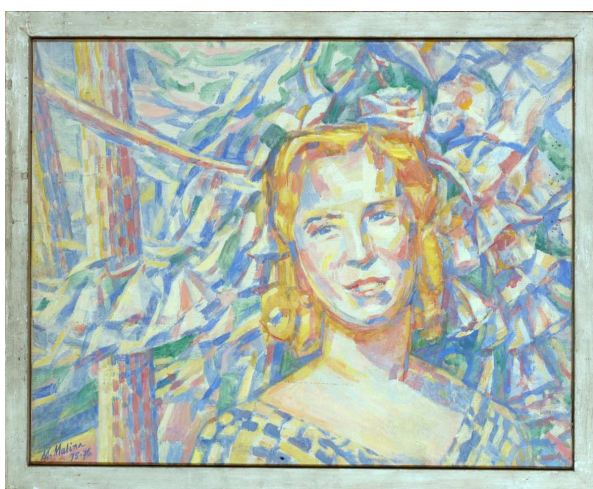

9. „Zátiší s hmoždírem“, Miloš Malina, olej, 1948.

10. „Věra Příbylová“, fotografie ze série z let 1956-1987.

11. „Věra v květech“, Miloš Malina, olej, 1975-1976.

12. Empírový džbán se zlaceným dekorem, porcelán, 1810-1830.

13. „Šeřík a kosatec“, Miloš Malina, olej, 1952.

14. „Zátiší s empírovým džbánkem“, Miloš Malina, olej, 1979-1984.

15. „Zátiší s konvicí“, Miloš Malina, olej, 70. léta 20. století.

16. „Zátiší s konvicí“, Miloš Malina, barevná skica, 1946.

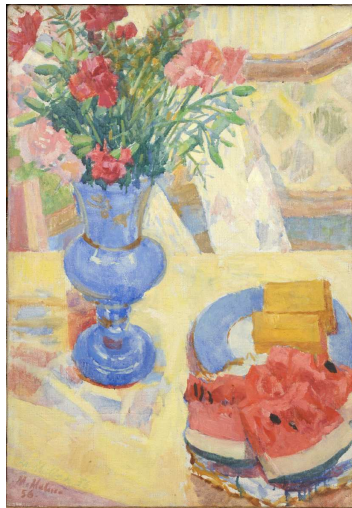
17. „Zátiší s konvicí“, Miloš Malina, skica tužkou.

18. „Zátiší s konvicí“, Miloš Malina, olej na kartonu, 1946.

19. Váza z opaktního modrého skla, 2. pol. 19. století.

20. „Karafiáty a meloun“, Miloš Malina, olej, 1956.

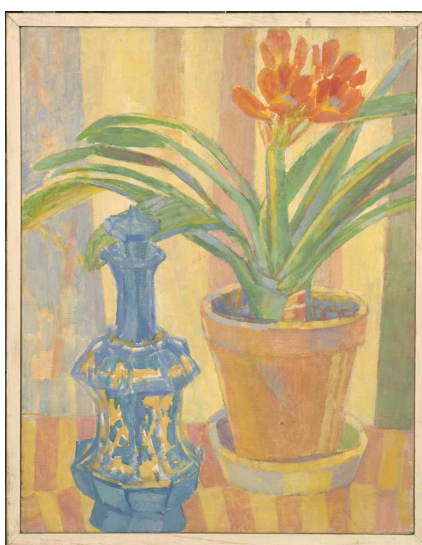
21. Dezertní talíř, s modrým okrajem, cca 1870.

22. Pohovka, novoklasicistní, 2. pol. 19. století.

23. „Lesní kytice“, Miloš Malina, olej, 1946.

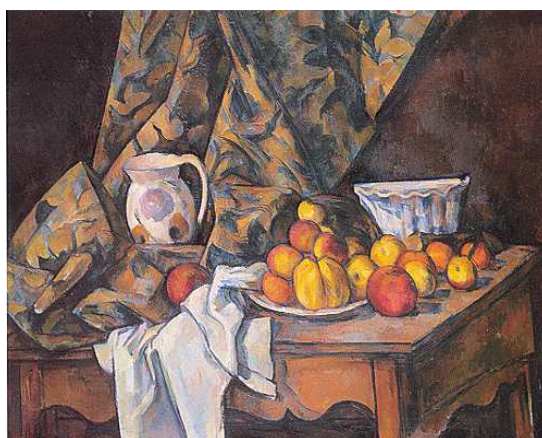
24. „Zátiší s kliví“, Miloš Malina, olej, konec 40. let. 20. století.

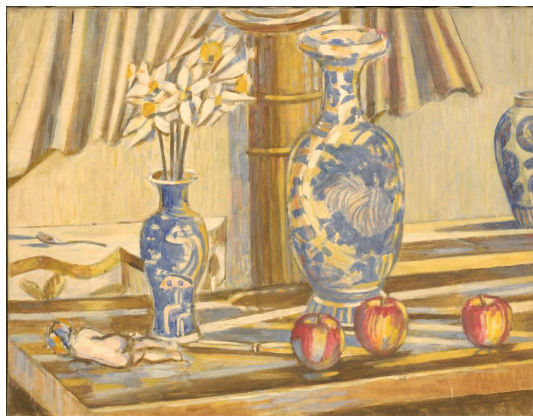
25. Karafa se zátkou, modrá polygonálního tvaru, maureskami s orientalizujícími motivy.

26. „Zátiší s hyacintem a ovocem“, Václav Špála, olej, 1933.

27. „Zátiší s jablky a broskvemi“, Paul Cézanne, olej, 1905.

28. „Zátiší s čínskou vázičkou“, Miloš Malina, olej, 70. léta 20. století.

29. Váza, porcelánová, malba kobaltem, Japonsko, konec 19. poč. 20. století.

30. Zásobnička, porcelánová, tisk kobaltem.

31. Plastika ležící dívky, fajáns, 20. léta 20. století.

32. „Zátiší se slunečnicemi“, Miloš Malina, olej, 1984.

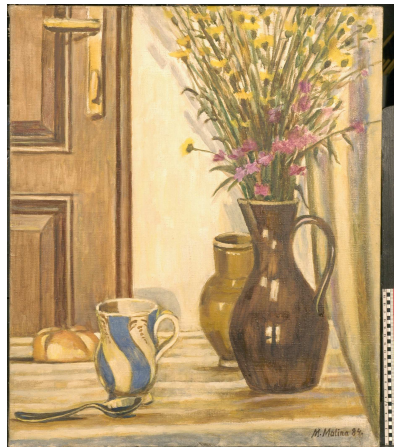

33. Váza, kouřové sklo.

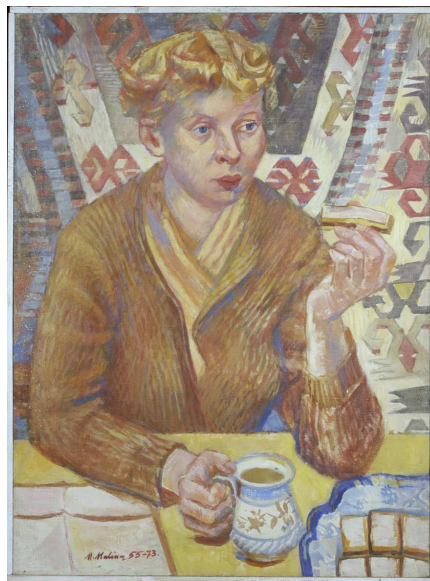

34. Džbán, zelená glazura, tělo žebrované.

35. „Zátiší s kyticí a koflíkem“, Miloš Malina, olej, 1984.

36. „Podobizna mé ženy“, Miloš Malina, olej, 1955-1973.

37. Hrnek, porcelánový, bílo-modrý.

38. Koberec, vlna, typu „Kilim“, Karaman Jižní Anatolie, pol. 19. století.

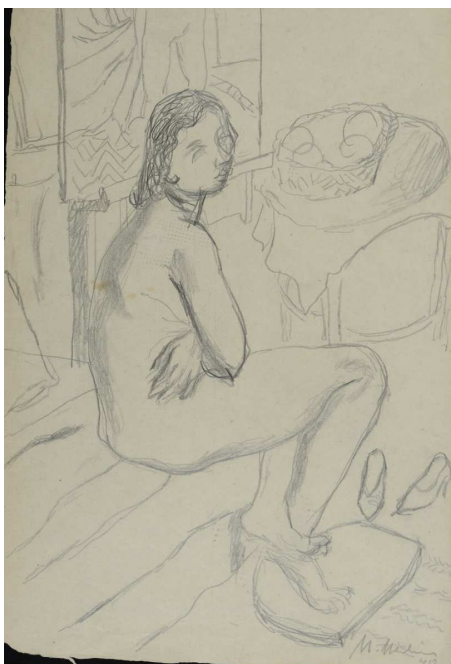
39. „Sedící ženský akt (modelka)“, Miloš Malina, olej, 1937.

40. Lodičky, na vysokém podpatku, černý satén.

41. Slaměná ošatka.

42. Skica k obrazu „Sedící ženský akt (modelka)“, Miloš Malina, 1940.

43. „Žně“, Miloš Malina, olej, 1942.

44. „Skica ke žnám“, Miloš Malina, olej, 1943.

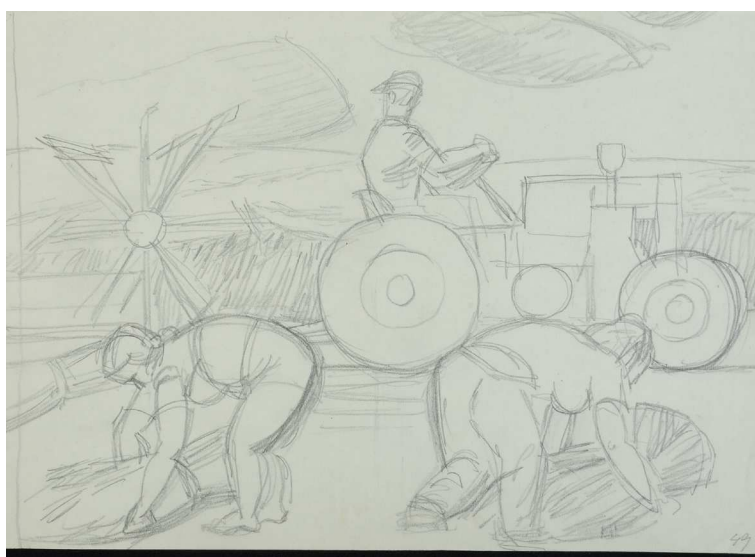
45. „Brigáda na žních“, Miloš Malina, tempera, 1949.

46. „Žně“, Miloš Malina, akvarel - skica, 1949.

47. „Žně postaru“, Miloš Malina, olej, 1949.

48. Skica z obrazu „Brigáda na žních“, Miloš Malina, tužka.

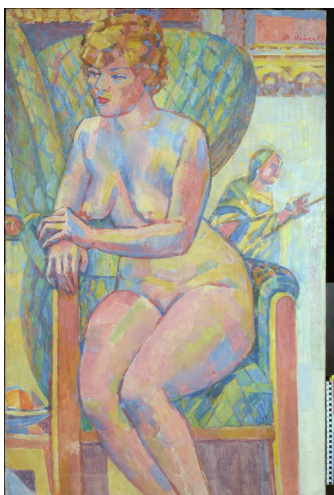
49. Fotografie ze série „Žně“.

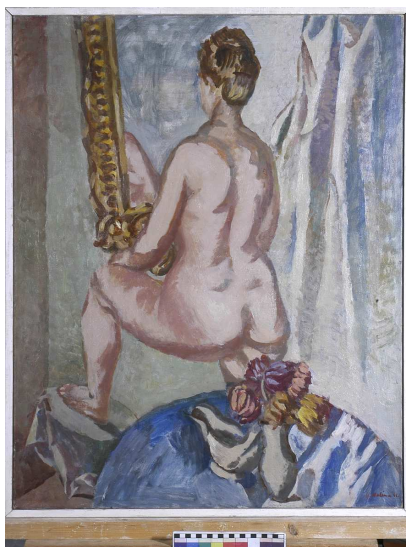
50. Skici z obrazům „Žně“, tužka.

51. Skica „Mytí prdelí“, Miloš Malina, tužkou.

52. „Akt v křesle“, Miloš Malina, olej, 1959.

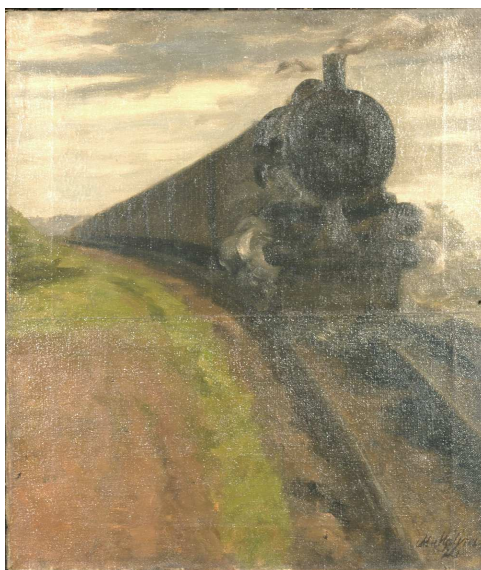
53. „Ženský akt před zrcadlem“, Miloš Malina, olej, 1941.

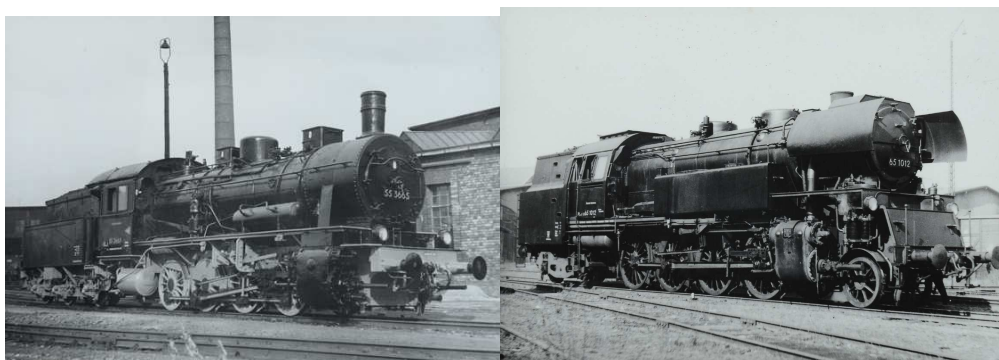
54. „Krajina s panáky“, Miloš Malina, olej, 1942.

55. Fotografie, ze souboru „z výletů“

56. „Rychlík z Poříčanech“, Miloš Malina, olej, 1926.

57. Fotografie „Parní lokomotivy“.

Seznam vyobrazení

1. Miloš Malina, autoportrét, olej, 30. léta 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 231/92.
2. Miloš Malina a Kateřina Malinová, roz. Šuranová, fotografie ze série z let 1946-1953. Reprodukce: Fotoarchiv Středočeského muzea, př. č. F 43/2000/3.
3. „Zátiší s ovocem a klarinetem“, autor Emil Filla, olej, 1939. Reprodukce://www.artplus.cz/.
4. „Zátiší se džbánem a hrozný“, autor Miloš Malina, olej, 1946. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 114/92.
5. „Zátiší s vánočkou“, autor Miloš Malina, olej, 1946. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 132/92.
6. „Zátiší s kopretinami“, autor Miloš Malina, olej, 1950. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 70/92.
7. „Podobizna ženy“, autor Miloš Malina, olej, 50. léta 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 227/92.
8. „Portrét Věry M.“ autor Miloš Malina, olej, 50. léta 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 235/92.
9. „Zátiší s hmoždířem“, autor Miloš Malina, olej, 1948. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 106/92
10. „Věra Přibyllová“, fotografie ze série z let 1956-1987. Reprodukce: Fotoarchiv Středočeského muzea, př. č. F 79/2000/69.
11. „Věra v květech“, autor Miloš Malina, olej, 1975-1976. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 81/92.
12. Empírový džbán se zlaceným dekorem, porcelán, 1810-1830. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 2143/93.
13. „Šeřík a kosatec“, autor Miloš Malina, olej, 1952. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 44/92.

14. „Zátiší s empírovým džbánkem“, autor Miloš Malina, olej, 1979-1984. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 83/92.

15. „Zátiší s konvicí“, autor Miloš Malina, olej, 70. léta 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 177/92.

16. „Zátiší s konvicí“, autor Miloš Malina, barevná skica, 1946. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 177/92.

17. „Zátiší s konvicí“, autor Miloš Malina, skica tužkou. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 177/92.

18. „Zátiší s konvicí“, autor Miloš Malina, olej na kartonu, 1946. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 101/92.

19. Váza z opaktního modrého skla, 2. pol. 19. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 3904/93.

20. „Karafiáty a meloun“, autor Miloš Malina, olej, 1956. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 123/92.

21. Dezertní talíř, s modrým okrajem, cca 1870. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 1877/93.

22. Pohovka, novoklasicistní vyřezávané dřevo, hedvábný potah, 2. pol. 19. století. Reprodukce: Středočeské muzeum, př. č. 253/93.

23. „Lesní kytice“, autor Miloš Malina, olej, 1946. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 133/92.

24. „Zátiší s kliví“, autor Miloš Malina, olej, konec 40. let. 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 221/92.

25. Karafa se zátkou, modrá polygonálního tvaru, maureskami s orientalizujícími motivy. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 2137/93.

26. „Zátiší s hyacintem a ovocem“, autor Václav Špála, olej, 1933. Reprodukce: www.artplus.cz.

27. „Zátiší s jablky a broskvemi“, autor Paul Cézanne, olej, 1905. Reprodukce: www.artmuseum.cz.

28. „Zátiší s čínskou vázičkou“, autor Miloš Malina, olej, 70. léta 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 185/92.

29. Váza, porcelánová, malba kobaltem, Japonsko, konec 19. poč. 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 3541/93.

30. Zásobnička, porcelánová, tisk kobaltem. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 3579/93

31. Plastika ležící dívky, fajáns, 20. léta 20. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 4778/93.

32. „Zátiší se slunečnicemi“, autor Miloš Malina, olej, 1984. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 197/92.

33. Váza, kouřové sklo, tvar cylindru petrolejové lampy, na patce. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 2271/93.

34. Džbán, zelená glazura, tělo plasticky žebrované. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 1440/2001.

35. „Zátiší s kyticí a koflíkem“, autor Miloš Malina, olej, 1984. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 93/92.

36. „Podobizna mé ženy“, autor Miloš Malina, olej, 1955-1973. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 55/92.
37. Hrnek, porcelánový, bílo-modrý. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 863/93.
38. Koberec, vlna, typu „Kilim“, Karaman Jižní Anatolie, pol. 19. století. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 3596/93.
39. „Sedící ženský akt (modelka)“, autor Miloš Malina, olej, 1937. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 9/92.
40. Lodičky, na vysokém podpatku, černý satén. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 137/2000.
41. Slaměná ošatka. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 812/93.
42. Skica k obrazu „Sedící ženský akt (modelka)“, Miloš Malina, 1940. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 9/92.
43. „Žně“, autor Miloš Malina, olej, 1942. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 24/92.
44. „Skica ke žnám“, autor Miloš Malina, olej, 1943. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 304/92.
45. „Brigáda na žních“, autor Miloš Malina, tempera, 1949. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 307/92.
46. „Žně“, autor Miloš Malina, akvarel - skica, 1949. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 21/92.
47. „Žně postaru“, autor Miloš Malina, olej, 1949. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 305/92.

48. Skica z obrazu „Brigáda na žních“, autor Miloš Malina, tužka. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př.č. 976/92.

49. Fotografie ze série „Žně“. Reprodukce: Fotoarchiv Středočeské muzeum, př. č. F 48/200/21

50. Skici z obrazům „Žně“, autor Miloš Malina, tužka. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum. Př.č. 972/92; 975/92.

51. Skica „Mytí prdelí“, autor Miloš Malina, tužkou. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 1431/92.

52. „Akt v křesle“, autor Miloš Malina, olej, 1959. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 59/92.

53. „Ženský akt před zrcadlem“, autor Miloš Malina, olej, 1941. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 158/92.

54. „Krajina s panáky“, autor Miloš Malina, olej, 1942. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př. č. 95/92.

55. Fotografie, ze souboru „z výletů“. Reprodukce: Fotoarchiv Středočeské muzeum, př. č. F 83/2000/171.

56. „Rychlík z Poříčanech“, autor Miloš Malina, olej, 1926. Reprodukce: Foto Středočeské muzeum, př.č. 111/92.

57. Fotografie „Parní lokomotivy“. Reprodukce: Fotoarchiv Středočeské muzeum, př. č. F 48/2001